

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Kindlustame igale lapsele lasteaiakoha. Toetame omavalitsusi 3000 lasteaiakoha- ja hoiukoha loomisel, et soodustada laste arengut ning vanemate naasmist tööturule. Võimaldame koolieelikutele võrdse ettevalmistuse kooliks ja tagame kõigile tasuta viimase, koolieelse lasteaiakoha-aasta.	Haridus ja teadus	K	Lasteaiakoha loomine ajutiste konteinerlasteadeade puhul 10 000 eur/koht. Püsikoht ca 15000 eur/koht. 3000 kohta - 30 mln. 3 aasta jooksul. KOV lasteaiakoha kulu aastas ca 3000 eur, eralasteaed 4800 eur. Koolieelse lasteaiakoha aastatasu ca 270 eur.a. 13 500 last.	EL 2014+ Uue lapsehoiu ja alushariduse infrastruktuuri loomine. Kodulähedased lasteaiakoha- ja lapsehoiuvõimalused suuremate linnapiirkondade elanike jaoks on tagatud		0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Tõstame õpetajate palga riigi keskmisest 20% kõrgemaks. Kindlustame lasteaiakohajärgsete kooliõpetajatega võrdse miinimumpalga.	Haridus ja teadus	K	2014.a 11 kuu keskmine tegelik palk Haridussilm.ee andmeil 967 eur. 2015 1080. 2015.a. Eesti progn. keskmine 1100. Hinnatav kasv 21,5%. 10% palgakasvu kulu 21,1 mln. 4 aasta jooksul võrdsete sammudega. Arvestatud ei ole muude mõjudega			-13,20	-26,40	-39,60	-52,80	Kerge inflatsiooniline mõju.
3. Kindlustame igale noorele võimaluse osaleda spordi- ja huvitegevuses, loome selleks tervikliku riikliku toetussüsteemi. Lisame lapsetoetustele 25 eurot kuus sihtotstarbelist raha, et iga laps saaks osaleda hivi- ja spordiringis ning võtta osa kultuuriüritustest.	Haridus ja teadus	K	138000 õpilast x 25 eur, 9 kuud. Hinnanguliselt ei kasuta toetust 10%.			-27,90	-27,90	-27,90	-27,90	
4. Vähendame haridustee katkestajate hulka, selleks täiustame tugisüsteeme ja pikendame koolikohustust 18-eluaastani või kuni kutse omandamiseni.	Haridus ja teadus	K2		EL 2014+ meetmest "Haridustugiteenuste arendamine eesmärgiga vähendada koolist lahkumist ning toetada noorte karjäärivalikuid". Meetme maksumus 34,9 mln		0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Toetame noorte paremat ettevalmistust osalemiseks tööturul ja ettevõtluses, selleks edendame karjääri- ja ettevõtlusõpet ning rõhutame loovuse, ettevõtlikkuse ja töökuse arendamist kogu üldhariduse õppekavas. Toetame kutsehariduskeskuste ja üldhariduskoolide koostööd, et valmistada noori ette tööturule sisenemiseks.	Haridus ja teadus	K2		EL 2014+ meede "Õpe kutse- ja kõrghariduses vastab suuremal määral tööturu vajadustele" planeeritakse tegevusi arendamiseks Ettevõtlikkuse ja ettevõtlusõppet kõigil haridustasemetel (tegevuse eelarve 8,3 mln). Samuti toetatakse meetme tegevustest "Kutsehariduse maine tõstmine, õpiposiõppe laiendamine, täiendavad tegevused tagamaks õppurite valmisolekut tööturule sisenemiseks" (tegevuse maksumus 24,7 mln)		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
6. Võimaldame tudengitel pühenduda õpingutele, selleks arendame tudengite vajadusi arvestavat õppetoetuste süsteemi.	Haridus ja teadus	K2		2014. a kinnitas valitsus aastast 2015 vajaduspõhiste õppetoetuste süsteemi, lisaks Primuse programmist piloteeritakse erialastipendiumite maksmist riigile prioriteetses valdkonnades. Erialastipendiumid toetavad õppijate ligipääsu kõrgharidusele ja parandavad nende toimetulekut. (2014/2015 õppeaastal kõrghariduse õppetoetuste maht 16,5 meur)		0,00	0,00	0,00	0,00	
7. Toetame vabaharidust elukestva õppe olulise osana ning soodustame vanemaealiste töötajate täiendus- ja ümberõpet tööturul aktiivsena nüüsimiseks	Haridus ja teadus	K2		Sarnase eesmärgiga tegevusi toetatakse ka EL 2014+ meetme "Täiskasvanud elanikkonna kompetentside arendamine" alt		0,00	0,00	0,00	0,00	
1. Võimaldame kõigile lastele, kes seda vajavad, lasteaiakoha või lastehoiuteenuse, anname omavalitsustele vajaduse korral investeringutoetust.	Haridus ja teadus	K2		EL 2014+ meetmes "Lapsehoiu ja puudega laste hoolekandeteenuste arendamine hoolduskoormuse vähendamiseks" on tegevus "Lapsehoiukohtade loomine ja teenusepakkumise toetamine 0–7-aastastele lastele" maksumusega 7,6 mln.		0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Seame sihiks ühtlaselt kvaliteetse alushariduse ja esimese sammuna tagame kõigile koolieelikutele tasuta viimase, koolieelse lasteaia-aasta. Toetame kohalikke omavalitsusi lasteaiaõpetajate palgamäära tõstmisel õpetaja palga alammääran.	Haridus ja teadus	K	Koolieelse lasteaiaaasta aastatasu ca 270 eur.a. 13 500 last. 7500 lasteaiaõpetaja ametikohta, keskm. Palk 677 eur, palgakulu kokku 57,5 mln.eur. Õpetaja palga alammäär 900 eur. Hinnatav kasv ca 33%.			-19,00	-19,00	-19,00	-19,00	
3. Suurendame koolijuhhi õigusi ja vastutust koolielu korraldamisel, viime sisse nende hindamise ning kujundame koolijuhhi ametist ühiskondlikult prestiižse, hästi tasustatud ja poliitiliste tõmbetuultest eest kaitsitud ameti.	Haridus ja teadus	K2		Koolijuhtidele suunatud tegevusi (eelkõige koolitust) planeeritakse EL 2014+ meetme "Õpetajate, koolijuhtide ja noorsootöötajate professionaalse arengu toetamine" tegevusest haridusametite juhtide koolitus". Tegevuse maksumus 1,85 mln.		0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Jätkame suuremates linnades ja maakonnakeskustes riigigümnaasiumide väljaehitamist ning finantseerime õppetööd omavalitsuste otsusel säilivates ja jätkusuutlikes munitsipaalkeskoolides võrdsel alusel riigigümnaasiumidega	Haridus ja teadus	K2		2014+ meede" Koolivõrgu korrastamine"		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsiooni 2016	Mõju VS eelarvepositsiooni 2017	Mõju VS eelarvepositsiooni 2018	Mõju VS eelarvepositsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
6. Toetame eesti keele õpet suuremates eestlaste kogukondades välismaal.	Haridus ja teadus	K2		Sarnane tegevust toetatakse Rahvusaaslaste programmist		0,00	0,00	0,00	0,00	
7. Laiendame valikainete omandamise võimalusi kõigis gümnaasiumides üleriigilise e-gümnaasiumi tugisüsteemi loomise abil. Toetame kvaliteetse e-õppevara kättesaadavust haridussüsteemis ja pakume koolidele haridustehnoloogide abi digitaalse õppe juurutamisel.	Haridus ja teadus	K2		E-õppevara arendatakse EL 2014+ meetme "Õppija õpioskuste tulemusliku omandamise toetamine ning õpetaja töötingimuste parendamise" tegevuse "E-õppevara arendamine üld- ja kutsehariduse valdkonnas. E-hindamisvahendite arendustegevus ja kasutuselevõtt. Uuenduslike õppevaralahenduste hankimine ja ühiskasutuse korraldamine." Tegevuse maksumus 40,35 mln		0,00	0,00	0,00	0,00	
8. Tagame riikliku rahastuse koolikiusamisvastaste meetmete rakendamiseks ning kestlikuks ülalhoiuks kõigis lasteasutustes ja koolides. Suurendame vägivaldavastase ennetustöö ja kriisikoolituste mahtu koolides. Meie eesmärk on kiusamisest vaba, vägivaldatu ja turvaline kool.	Haridus ja teadus	K2		Koolikiusamisvastaseid tegevusi planeeritakse "Vägivalda ennetamise arengukava 2015-2020" raames. SA Kiusamise Vastu 60 000 eur., MTÜ Lastekaitse Liit projekt "Kiusamisest vaba lasteaed ja kool", MTÜ Noorteühing TORE tugiõpilaskumiline, TÜ Eetikakeskus väärtuskasvatuse lasteaedades ja koolides.		0,00	0,00	0,00	0,00	
9. Kaasava hariduse põhimõtete rakendamisel peame oluliseks suurendada riigi vastutust hariduslike erivajadustega lastele vajalike tugisüsteemide loomisel. Kaalume õpetaja abi ametikoha loomist koolides.	Haridus ja teadus	K	Näide arvestusteks: varasem KOV eelarve sotsiaalpedagoogi tegevuste rahastamiseks koolides 3,4 mln.			-3,40	-3,40	-3,40	-3,40	
10. Tagame kõigile üldhariduse ja kutsekeskhariduse tasemel õppijatele koolitoidu, tõstame koolitoidu toetuse 1 euroni.	Haridus ja teadus	K	Kulu eelarves 20,6 mln, toetus 0,78 eur. Õpilaste arvu kasvu prognoos 2%/a.			-5,80	-5,92	-6,03	-6,16	
11. Suurendame riigi kohustusi ja vastutust hariduse andmisel ning tugiteenuste tagamisel erivajadustega õpilastele, kelle õpetamine on spetsiifiline ja ressursimahukas ning võib käia enamikule omavalitsustele üle jõu. Oleme selle poolt, et õpetajahariduse kõrgkooliprogrammidesse lisatakse moodul hariduslike erivajadustega õpilaste vajaduste arvestamiseks tavakoolis.	Haridus ja teadus	K2		EL 2014+ meetmete planeerimisel on kokku lepitud, et kaasava haridusega arvestamine peab olema läbiv põhimõte, seda tuleb arvestada ja kavandada konkreetseid tegevusi meetmetes "Õpetajate, koolijuhtide ja noorsootöötajate professionaalse arengu toetamine" ja meetmes "Kaasaegse ning uuendusliku õppevara arendamine ja kasutuselevõtt".		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
1. Selleks, et ükski võimekas noor ei jääks majanduslikel põhjustel ilma kõrgharidusest, kindlustame vajaduspõhise õppetoetuse kõigile toimetulekuraskustes üliõpilastele, kes täidavad õppekava 75% ulatuses, seejuures korrigeerime igal aastal toimetulekuniiri.	Haridus ja teadus	K2		Tegevust teostatakse VV tegevusplaanist tulenevalt.		0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Suurendame ja eesmärgistame toetusi edukalt edasijõudvatele üliõpilastele ja kutsekoolide õpilastele. Seame sisse õppetoetused ja stipendiumid riigile eriti olulisi erialasid omandavatele üliõpilastele. Mõtestame ümber õppelaenu ja toetuste süsteemi toimimise ja kohustused neid saavatele üliõpilastele.	Haridus ja teadus	K2		Primuse programmist piloteeritakse erialastipendiumite maksmist riigile prioriteetsetes valdkondades. Erialastipendiumid toetavad õppijate ligipääsu kõrgharidusele ja parandavad nende toimetulekut. (2014/2015 õppeaastal on ette nähtud rahaline maht 1MEUR)		0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Panustame rakendusliku kõrghariduse arengusse, et rahuldada Eesti ettevõtete vajadust kõrge kvalifikatsiooniga tööjõu järele. Selleks, et kindlustada kõrg- ja kutsehariduse kättesaadavus maakonnakeskustes, loome piirkondlike haridus- ja kompetentsikeskuste võrgustiku, parandame nende ühistoimet riigi-gümnaasiumide ja ülikoolidega.	Haridus ja teadus	K2		EL 2014+ perioodist on üsna sarnase iseloomuga tegevused planeeritud meetmest "Õppe seostamine tööturu vajadustega" eesmärgil, et õpe kutse- ja kõrghariduses vastab suuremal määral tööturu vajadustele. Samuti toetatakse piirkondlikke kompetentsikeskusi "Regionaalsete kompetentsikeskuste arendamine", eelarve 16,5 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Laiendame IT-õpet kõigil haridusastmetel ja -valdkondades.	Haridus ja teadus	K2		EL 2014+ Digikultuuri integreerimine õppeprotsessi.		0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Läheme kutsehariduses pearahapõhiselt rahastamiselt üle õppekavapõhisele rahastamisele, mis lähtub õppekavade vajaduspõhisest maksumuselt.	Haridus ja teadus	K2		Võimalik reguleerida õppekava muudatusega., kulusid ei kaasne		0,00	0,00	0,00	0,00	
6. Toetame rahaliselt eraettevõtjaid 8000 töökohapõhise õpipoisikoha loomisel.	Haridus ja teadus	K2		EL 2014+ meetme "Õppe seostamine tööturu vajadustega" all planeeritakse tegevust "Kutsehariduse maine tõstmine, õpipoisiõppe laiendamine, täiendavad tegevused tagamaks õppurite valmisolekut tööturule sisenemiseks" (maksumus 24,7 mln). Lisaks Sotsiaalministeeriumi tegevused EL 2014+		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsiooni 2016	Mõju VS eelarvepositsiooni 2017	Mõju VS eelarvepositsiooni 2018	Mõju VS eelarvepositsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
7. Langetame kõrg- ja kutsekoolide õppepraktikat tegelikus töösituatsioonis läbivate õppurite töötasult makstavat sotsiaalmaksu 13% võrra.	Haridus ja teadus	K	Mõju hindamiseks ei ole algandmeid. Vähendab riigieelarve tulusid.							
8. Soodustame täiskasvanute ümberõpet kõrg- ja kutseharidussüsteemis. Toetame riiklikult teise erihariduse töö kõrvalt omandamist ülikoolides tasuta osajaga õppes.	Haridus ja teadus	K2		EL 2014+ meede "Täiskasvanud elanikkonna kompetentside arendamine" raames kavandatakse tegevust "Täiskasvanutele kvaliteetse ja asjakohase täienduskoolituse ja ümberõppe pakkumine kutse- ja erialase kvalifikatsiooni tõstmiseks ning elukestva õppe võtmepädevuste parandamiseks." Tegevuse maksumus 31,7 mln.		0,00	0,00	0,00	0,00	
9. Toetame riikliku prioriteedina õpetajahariduse ajakohastamist ja haridusuuringute edendamist. Soodustame muude erialade spetsialistide õpetajakutse omandamist teise kõrgharidusena.	Haridus ja teadus	K2		EL 2014+ Pädevad ja motiveeritud õpetajad ning koolijuhid.		0,00	0,00	0,00	0,00	
10. Ehitame Eesti Kunstiakadeemia õppehoone, Eesti Muusika- ja Teatri-akadeemia kontserdisaali ning Tallinna Kaunite Kunstide Kooli.	Haridus ja teadus	K	Objektide maksumuse esialgne hinnang: KKK on 30,3 mln EMTA saal 9 mln EKA 24,1 mln	EKA õppehoone rajamist võimalik toetada EL 2014+ vahenditest "Institutsionaalne arendusprogramm TA asutustele ja kõrgkoolidele", eelarve kokku 129,4 mln EUR.		-63,40	0,00	0,00	0,00	
11. Taastame õppelaenu põhiosa hüvitamise lapse sünni korral enne 1. juuli 2009 laenu võtnutele.	Haridus ja teadus	K	Mõju hindamiseks ei ole algandmeid.	Õppelaenu kustutamise tähtaeg 2x nominaalse õppeaja jooksul. 2014. aasta riigieelarves on õppelaenu kustutamiseks ametnikele, kel oli õigus kustutamisele lapse sünni tõttu, kavandatud 799 063 eurot.						
1. Erakapitali tõhusamaks kaasamiseks teadus- ja arendustegevusse loome riikliku teadusosaku. Osakut saab taotleda konkreetsete teadus- ja arendusprojektidega tegelev ettevõtte.	Haridus ja teadus	K2		Toetatakse EL 2014+ vahenditest "Teadusarenduse tegevuse osak", EL toetus 10 mln EUR, eelarve kokku 13,3 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Aastaks 2020 saavutame era- ja avaliku sektori koostöös teadus- ja arendustegevuse kulutused tasemel 3% SKTst, eraldame selleks igal aastal lisavahendeid riigieelarvest.	Haridus ja teadus	K	Eeldudseks riigipoolne rahastamise määr 1%. 2016 kõikide misnisteeriumite TA eelarved 173,6. SKT prognoos 21,777 mln eur. Arvestatud 2016 seisuga.	Konkurentsivõime kavas Eesti 2020 ja TAI strateegia 2014-2020 seatud eesmärk. EL 2014+ vahenditest stimuleeritakse ettevõtete investeeringuid teadus- ja arendustegevusse (sh ettevõtete ja ülikoolide koostööd).		-43,40	-43,40	-43,40	-43,43	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
4. Seame eesmärgiks, et doktoranditoetus on 80% keskmisest palgast, mis võimaldab doktorandil keskenduda teadustööle. Toetame doktorikraadiga inimeste laiemat rakendamist tippjuhtide ja tippspetsialistidena riigiasutustes ja riigiettevõtetes.	Haridus ja teadus	K	Keskmine brutopalk ca 1000 eur, 80% 800 eur. Toetus kuus 422 eur. Kulu 2015.a. eelarves kokku 8,9 mln eur (koos sotsiaalmaksuduluga). Kasv valmislubaduses ca 90%			-2,00	-4,00	-6,00	-8,00	
5. Suurendame teaduse rahastamise stabiilsust. Selleks muudame teaduse rahastamissüsteemi nii, et teadusasutuste baasfinantseerimise ja konkurentsipõhiste uurimistoetuste proportsioon oleks 50/50	Haridus ja teadus	K	konkurentsipõhised uurimistoetused 39,6 mln eur, baasfinantseering 9,9 meur. Arvestatud proportsiooni ümberjagamisega.	Täiendav kulu puudub.		0,00	0,00	0,00	0,00	
6. Toetame ülikoolide rahvusvahelistumist ja ühisõppeprogrammide loomist maailma tippülikoolidega.	Haridus ja teadus	K2		Ülikoolide rahvusvahelistumist toetatakse EL 2014+ vahenditest "Institutsionaalne arendusprogramm TA asutustele ja kõrgkoolidele", EL toetus 110 mln EUR ja "Teaduse ja kõrghariduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine", EL toetus 49,25 mln EUR		0,00	0,00	0,00	0,00	
8. Arendame välja süsteemi rakenduslike uuringute riiklikuks tellimiseks ja nende kvaliteedi hindamiseks.	Haridus ja teadus	K2		Rakenduslike uuringute tellimist toetatakse EL 2014+ vahenditest "TA programm nutika spetsialiseerumise kasvuvaldkondades", EL toetus 35,5 mln EUR, eelarve kokku 41,8 mln EUR		0,00	0,00	0,00	0,00	
9. Rakendame senisest enam tulemuspõhist lisarahastust neile teadusasutustele, mis teevad tihedat koostööd ettevõtlussektoriga.	Haridus ja teadus	K2		Ülikoolide rahastus toimub juba täna tulemuslepingute alusel, koostööd ettevõtlusega on kavas motiveerida EL 2014+ vahendite kaasabil "Institutsionaalne arendusprogramm TA asutustele ja kõrgkoolidele", EL toetus 110 mln EUR, eelarve kokku 129,4 mln EUR		0,00	0,00	0,00	0,00	
1. Tõstame nelja aastaga keskmise pensioni 560 euron.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Kuna ei ole teada, kuidas pensioneid tõstetakse, ei saa teha täpset kuluarvestust. Keskmine pension kasvab ca 10-14% aastas, mis on tänastest prognoosidest 6-8% enam.		Pensioni tõstmine 4 aastaga 560 euron nõuab riikliku pensioniseaduse muudatust.	-159,00	-324,00	-507,00	-698,00	Arvestatav inflatsiooniline mõju. Tekitab stiimuli varem pensionile jääda, mis võib mõjuda hõivele negatiivselt.

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
2. Seame sisse nutika lapsetoetuse, mis tagab igale lapsele 25 eurot kuus huvitegevuseks, tõstab esimese ja teise lapse toetuse 75 euroni ning kindlustab igale kolme ja enam last kasvatavale perekonnale 200 euro suuruse lasterikka pere toetuse.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Huvitegevuse toetus: 138 000 õpilast saab 25 eurot kuus - kulu 27,95 mln, 9 kuud. Esimese ja teise lapse toetuse tõstmine 75 euroni - saajaid 2016.a. 236 462 - kulu 85,1 mln, 2017.a. 237 853 - 85,6 mln, 2018.a. 239 468, - 86,2 mln, 2019.a. 240 850 - 86,7 mln). Paljulapseline pere - pere, kus on 3 või enam kuni 18-aastast last. Perede arv 17 007 (Sotsiaalkindlustusameti 2014.a. statistika põhjal).Lasterikka pere toetus 200 eurot - kulu 40,8 mln eurot aastas.			-153,85	-154,35	-154,95	-155,45	Inflatsiooniline mõju.
§ toetame täiskasvanu hambaravi 200 euroga kolme aasta kohta;	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Praxise analüüsi põhjal (Valimised 2015 Teemapaber tervishoiust)			-26,00	-26,00	-26,00	-26,00	
§ tõstame vanadus- ja töövõimetuspensionäride proteesihüvitise praeguselt 256 eurolt 350 euroni kolme aasta kohta;	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Praxise analüüsi põhjal (Valimised 2015 Teemapaber tervishoiust)			-15,70	-15,70	-15,70	-15,70	
Kehtestame riigi ja kohalike omavalitsuste osutatavate sotsiaalteenuste loetelu ja miinimumstandardid, mis tagavad teenuste ühetaolise kvaliteedi ja kättesaadavuse üle Eesti.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Sotsiaalseadustiku sotsiaalhoolekande eriosa seletuskiri :asenduskoduteenus e täiendav kulu riigieelarvele 447 500 eurot, toimetulekutoetus 446 100 eurot, ühekordsed IT (STAR) kulu 12 000 eurot. SOM-i 2015.a sotsiaalvaldkonna tegevused: sotsiaalseadustiku hoolekande eriosa eelnõu VV esitamine; KOV teenuste soovituslike juhiste täiendamine(koduteenus, üldhooldusteenus, isiklik abistaja, tugiisik, sotsiaaltransport. Koostatud juhis häirenuputeenus); Analüüs kohaliku omavalitsuse poolt korraldatavate teenuste miinimumtaseme välja selgitamiseks.	Sotsiaalseadustiku üldosa ja sotsiaalhoolekande eriosa ei ole veel vastu võetud. SOM 2015.a sotsiaalvaldkonna tööplaanis: a) Sotsiaalseadustiku sotsiaalhoolekande eriosa eelnõu on esitatud Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks. Eelnõu jõustumisega luuakse ühtselt tõlgendatava õigusruumiga eeldused sellele, et inimene saab vajadustele vastavat ja kvaliteetset hoolekandelist abi. b) Ülevaade hoolekandeteenustest, mis on asjakohane korraldada kohaliku omavalitsuses tasandil, ülevaade KOV-de teenuste osutamise miinimumtasemest, ettepanekud hoolekandeteenuste miinimumtaseme tagamiseks KOV tasandil.		-0,91	-0,89	-0,89	-0,89	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2016	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2017	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2018	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
4. Vähendame üldist alkoholitarbimist ning keelustame alkoholireklaami avalikes kohtades ja meedias. Piirame tubakatoodete väljapanekut ja esitlemist müügikohtades.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Rahvastiku tervise arengukava IV valdkond meede "Alkoholist tingitud kahjude vähendamine tervisele ja ühiskonnale". Eelarve 2015a 1,4 mln eurot ja 2016 1,4 mln eurot. Alkoholipoliitika roheline raamat. Meede "Tubakast tingitud tervisekahjude vähendamine tervisele ja ühiskonnale" Eelarved 2015.a. 721 657 ja 2016.a. 748 749 eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Koostöös ametiühingute ja tööandjatega muudame töölepingu seadust, et suurendada töötajate turvalisust töösuhte lõpetamisel.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K1	Tegevust saab teha Tööinspektsiooni ja SOM tööeluarengu osakonna põhitöö raames, mida rahastatakse baaseelarvest. 0- eurot mõju.			0,00	0,00	0,00	0,00	
1. Toetame tõhusamalt puuduses olevaid peresid. Tagame toimetulekutoetuse tõesu tasemeni, mis oleks vähemalt võrdne elatusmiinimumiga. Seome elatise miinimumsumma alampalga asemel näitajaga, mis kajastab lapse ülalpidamise tegelikke kulusid.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Kogu lubadusele ei ole võimalik kulude arvestust teha, sest pole aru saada, mida täpsemalt muudatuste all täpsemalt silmas peetakse. Toimetulekutoetuse tõstmine tasemeni, mis on vähemalt võrdne elatusmiinimumiga, tähendab toimetulekupiiri tõstmist. Kui võtta aluseks viimati Statistikaameti poolt avaldatud elatusmiinimumi näitajad (aasta 2013 kohta), siis elatusmiinimumi maksumus oli 205 eurot, sellest 77 eurot moodustasid eluasemekulud. Ülejäänud kulukomponentide maksumus oli seega 128 eurot. Seda, kui suur on elatusmiinimum aastatel 2016-2019, ei ole teada. Toimetulekupiiri tõstmine 130 euronni kuus (mis tagab 2013. aasta elatusmiinimumi maksumuse), võib hinnanguliselt kaasa tuua kuni 6 mln euro suuruse täiendava kulu võrreldes 2015. aastaks riigieelarvesse planeeritud toimetulekutoetuse maksmise summaga (19,1 mln eurot). Lähtudes sellest, et elatusmiinimum aastatega eeldatavasti tõuseb, peaks ka toimetulekupiiri tõusma. Eelduslikult võiks toimetulekupiiri tõusta ca 5 euro võrra aastas. Elatise miinimumsumma			-6,00	-6,00	-6,00	-6,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
2. Teeme kohustuslikuks perearsti või -õe külastuse lapse koju pärast lapse sündi ühe kuu jooksul.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Laste tervise jälgimine on detailselt reguleeritud ravijuhendiga "Kuni 18-aastaste laste tervisekontrolli juhend". Perearsti või -õe koduvisiit on vastavalt lapsevanema ja perearstieskuse kokkuleppele ettenähtud 1 nädala jooksul pärast lapse sündi.		0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Muudame vanemahüvitise süsteemi paindlikumaks. Anname võimaluse kasutada poolteist aastat makstavat hüvitist jao kaupa kuni lapse 8-aastaseks saamiseni ja vahetada sujuvamalt vanemahüvitise saajat.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Kaasnevatele kuludele pole võimalik täpset hinnangut anda. Muudatusega kaasneb suurem halduskoormus riigi jaoks, sest pikeneb periood, mil lapsevanemal on võimalik asendussissetulekuga kaetud vanemapuhkust kasutada. Samuti kaasneb suurem halduskoormus tööandja jaoks, sest võimaldab pika perioodi vältel ajutisi töökatkestusi või madala töökoormusega töötamist.							
4. Tugevdame lastekaitset ja seame eesmärgiks, et iga 1000 lapse kohta oleks üks kvalifitseeritud lastekaitsetöötaja.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	2016.a (248-183) täiendav lastekaitsetöötajate arv*1517 keskmine palk+maksud*12 kuud= 1183260 eurot 2017.a (250-183) *1616 *12=1299264 eurot 2018.a (252-183) *1723 *12 =1426644 eurot 2019.a (253-183) *1723 *12 =1 447320 eurot.			-1,18	-1,30	-1,43	-1,45	
6. Loome elatise garanteerimise fondi, kust saaksid tuge need üksikvanemate lapsed, kellele lahus elavad vanemad ei maksa elatist.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Elatisabi nõuete arv aastas (12 000)* 50% miinim palk*12 kuud = NB!2016-2019 on erinev miinimum palk. Riik suudab 50% võlast sisse nõuda.			-14,95	-15,90	-16,95	-18,05	
7. Soodustame vanemliku hoolitsuseta jäänud laste kasvamist perepõhise asendushoolduse vormis ja tagame asendushoolduse üldise kvaliteedi tõusu. Selleks tagame kasuperedele paremad sotsiaalsed garantiid, vaatame läbi seadused (ravikindlustus, puhkusevõimalused), loome tugiteenuste süsteemi ja toetame ka teisi kvaliteetseid asendushoolduse vorme.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		EL 2014+ tegevus "Asendushoolduse kvaliteedi tõstmise ja asendushoolduse vormide mitmekesistamise tugiteenuste ja järelhoolduse arendamine". Eelarve 6 mln eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
2. Kindlustame tervishoiuteenuste osutamise katkematu ahelana, et tagada haigestunute võimalikult kiire ja täielik tervenemine ja tõhus rehabilitatsioon. Selleks arendame perearstide ja eriarstide koostööd, väärtustame põetus- ja rehabilitatsiooniteenuseid, toetame tervishoiuasutuste ja sotsiaalhoolekande koostööd. Parandame perearstide ja eriarstide infovahetust, millele aitavad kaasa raviasutuste võrgustumine ja e-lahendused, sealhulgas e-saatekiri ja e-terviseetend. Jätkame tõhusamalt praeguste e-tervise (ennekõike digiregistratuur ja digilugu) lahenduste juurutamist. Jälgime, et tervishoiuteenuste osutajad kasutaksid e-tervise infosüsteemi.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Kehtiva poliitika ja tegevuste jätkamine. E-konsultatsioon ja e-saatekiri on kasutuses. Haigekassa rahastab E-konsultatsiooni tervishoiuteenusena alates 2013. aastast. Digiregistratuuri ettevalmistused on töös.		0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Toetame eeltingimuste loomist selleks, et Eesti tervishoiusüsteem suudaks valdavas osas üle minna personaalmeditsiinile, mille kaudu tõhusamalt ennetada tervisehäireid ja kasutada uusi ravivõimalusi	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Personaalmehaanika tervishoiu rakendamise pilootprojekt perioodiks 2015–2018 on Sotsiaalministeeriumi eestvedamisel ettevalmistamisel.		0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Pöörame rohkem tähelepanu meeste tervisele ja eluea pikendamisele: hakkame ette valmistama eesnäärmevähi sõeluuringut.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Eesnäärmevähi sõeluuringu hinnanguline maksumus olemasolevate programmide eelarvete põhjal.	Haigekassa 2015.a. eelarves: naistele tehtavad ennetusprogrammid - rinnavähi varajane avastamine 1 086 000 eurot, emakakaelavähi varajane avastamine 324 000 eurot.		-1,40	-1,40	-1,40	-1,40	
6. Loomelised võimalused, et ka ravikindlustuseta inimesed saaksid sõeluuringutes osaleda.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Sotsiaalministeeriumi eelarve taotlus kindlustamata isikutele rinnavähi- ja emakakaelavähi sõeluuringute võimaldamiseks (arvestatud 2013. aasta hindades rinnavähiuuringud 4637 isikule ja emakakaelavähi uuringud 358 isikule).	Kindlustamata isikute ravikindlustusega hõlmamine on üks Rahvastiku tervise arengukava eesmärgi.		-0,20	-0,20	-0,20	-0,20	
7. Seame eesmärgiks vähendada alkoholi kogutarbimist inimese kohta, vähendada liigtarbimist ja alkoholi kättesaadavust, seejuures oluliselt vähendada alkoholi kättesaadavust ja tarbimist alaealiste hulgas. Selleks peame oluliseks alkoholi reklaami kui elustiilireklaami keelamist ja joobetunnustega isikule müügikeelu rakendamist. Arendame noorte haridus- ja nõustamisprogramme.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Rahvastiku tervise arengukava meede "Alkoholist tingitud kahjude vähendamine tervisele ja ühiskonnale". Eelarve 2015a 1,4 mln ja 2016 1,4 mln eurot. Alkoholipoliitika roheline raamat.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
8. Keelustame energijookide müügi laste- ja noorteesutustes ja alla 18-aastastele noortele. Kehtestame energijookidele aktsiisimaksu.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Kui keelata müük alla 18 a jääb, riik ilma kogutavast käibemaksust ning kehtestada aktsiis (arvestatav hinnatõus, ehk 0,2 eurot purk/pudel) on summaarne mõju ca 1,7 mln eurot. Müügi keelamise miinuse tasakaalustab aktsiisi kehtestamine, mis toob rohkem tulu.			1,70	1,70	1,70	1,70	
9. Tagame, et kõik tööil käivad inimesed pääseksid alates tööleasumisest vähemalt ühe aasta jooksul töötervishoiuarsti juurde, selleks tugevdame tööandaja kohustuse järelkontrolli.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Töötervishoiuteenuste kvaliteedi parandmine ning teenuste kättesaadavus kõikidele töötajatele on üks Rahvastiku tervise arengukava eesmäärke		0,00	0,00	0,00	0,00	
10. Toetame meetmeid HI-viiruse leviku piiramiseks.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Sotsiaalministeeriumi hinnangul HIV/AIDS ravimite lisarahastamise vajadus. Arvestatud ravimi saajate arvu kasvu 350 inimest aastas.	2015.a. riigieelarves on HIV/AIDS ravimite soetamiseks planeeritud 10,4 mln eurot. Meetmed HIV leviku piiramiseks on ettenähtud Rahvastiku tervise arengukavas		-5,18	-6,81	-8,30	-10,04	
11. Tõhustame uute psühhoaktiivsete ainete kontrolli alla saamist. Selleks võimaldame teatud juhtudel kanda ained kiirkorras narkootiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirja.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Rahvastiku tervise rakendusplaii tegevus "Illegaalsete narkootiliste ja psühhotroopsete ning ravimite turu vähendamine läbi kontrolltegevuse ja muude meetmete, eesmärgiga tõsta avastatud narkojuhtumite arvu ja kinnipeetud koguseid". Rahastavad SIM ja RAM üldkuludest.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
12. Vabastame erisoodustumaksust tööandja kulutused töötaja tervise edendamiseks ja spordiga tegelemiseks (kuni 600 eurot aastas).	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Spordikulude katmiseks kulutatavaid summasid tööandjad praegu eraldi ei deklareeri, seetõttu ei ole maksusoodustuse võimaliku mõju hindamiseks täpseid algandmeid. Eeldades näiteks aga, et erisoodustuste deklaratsioonil (tulu- ja sotsiaalmaksudeklaratsiooni TSD lisal 4) näidatud eraldi nimetatata erisoodustustest kolmandik seisneb spordikulude katmises, jääks maksusoodustuse kehtestamisel 2016. aastal riigieelarvesse laekumata ca 11 miljonit eurot. Samas on mõistlik eeldada ka seda, et maksusoodustuse kehtestamisel lisandub tööjõudu, kelle palk või tulevane palgatõus asendatakse osaliselt maksuvaba hüvitisega, ca 5% hüvitatutest (kokku mõjutaks maksusoodustus eeldatavalt ca 10% hüvitatutest). Seega kokkuvõttes võib negatiivne mõju riigieelarvele ulatuda ca 17 miljoni euronit (2016, edaspidi on mõju sama aga struktuur muutub).			-17,00	-17,00	-17,00	-17,00	
16. Juurutame tervishoiu kaasaegse ravikvaliteedi hindamise süsteemi.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Tervishoiuteenuste kvaliteeti ja ohutust kajastavate indikaatorite arendamine ja seire on töös.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
1. Rakendame ka Eestis Euroopa sotsiaalkindlustuskoodeksis sätestatud töövigastushüvitise.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Töövigastuste mõju riigile Tööõnnetuste ja kutsehaigustega seotud 2013.aasta andmetest lähtudes võivad kulud tööõnnetuses kannatanutele ja kutsehaigetele moodustada umbes 22 miljonit eurot, sh pensionikindlustuse kulud 3,7 miljonit ja ravikindlustuse kulud 9,2 miljonit eurot. 2016-2019 aasta kulude prognoosimiseks on 2013.aasta kulunorme diskonteeritud 3% aastas. 2016.aastal oleksid kulud kokku umbes 24 miljonit eurot 2019.aastal oleksid kulud kokku umbes 26 miljonit eurot 2016 ja 2019 aastal oleksid pensionikindlustuse kulud vastavalt 4,0 ja 4,4 miljonit ning ravikindlustuse kulud vastavalt 10,5 ja 11,0 miljonit eurot. Seoses tööõnnetuste ja kutsehaiguste alaregistreerimise ja aladiagnoosimisega on tegelikud kulud tunduvalt suuremad, kuna paljusid juhte hüvitatakse üldhaigestumisenä. Samuti võivad ka eespool toodud Haigekassa ravikulud olla registreeritud			-24,00	-24,00	-24,00	-26,00	
4. Taastame majanduslanguse ajal kärbitud universaalse matusetoetuse.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Määr 250, 2007.a maksti 17 152, 2008 I pa. 8672 (2x 8672=17 344), 2009 prognoos 18 300, aluseks võtan 17 500 saajat, 17500*250=4375000 eurot-2015.a eelarve 391 152= 3 983 848 eurot			-4,00	-4,00	-4,00	-4,00	
6. Tõstame eelisjärjekorras sotsiaaltöötajate töötasu.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	10% baasist (29,2 mln eurot)= 2922976 eurot			-2,92	-2,92	-2,92	-2,92	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve-positiivsele 2016	Mõju VS eelarve-positiivsele 2017	Mõju VS eelarve-positiivsele 2018	Mõju VS eelarve-positiivsele 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
2. Töötame välja puude ja tervisekahjustuse varase märkamise süsteemi.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Sotsiaalministeeriumi 2015.a tööplaanis:Rahvastiku tervise arengukava V valdkonna tegevus "Eriarstiabi teenuste kättesaadavuse tagamine kokkulepitud ooteaegu tagavas mahus". Tegevus"Esmatasandi tervishoiuteenuste toimemudelite		0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Ajakohastame abivahendisüsteemi korraldamise ning tagame abivahendi kasutatavuse ja kättesaadavuse inimese paremaks toimetulekuks, töövõime säilitamiseks ja parandamiseks.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Sotsiaalministeeriumi eelarve taotlus (abivahendite tsentraliseerimisest tulenev tööjõu vajadus).	Abivahendite jaotamise süsteem tehakse juba praegu ümber. Abivahendite jaotus läheb maavalitsustelt SKA-sse. Astangust saab kompetentsikeskus. Jaotamise süsteem läheb inimese jaoks lihtsamaks ja abivahendite eelarvest peaks saama rohkem abivahendeid.	Sotsiaalhoolekande seaduse, tööturuteenuste ja toetuste seaduse ning teiste seaduste muutmiste seaduse eelnõu, mis pole veel vastu võetud. TVK reformi teine suur	-0,22	-0,23	-0,26	-0,26	
5. Võrdsustame omastehooldajate toetuse miinimumpalgaga ja vabastame töödandja, kes pakub omastehooldajale tööd, sotsiaalmaksu maksmise kohustusest ravikindlustuse osa võrra (13% palgast). Vaatame üle ja täiendame omastehooldajaid puudutavad õigusaktid, lähtume omastehooldajate tegelikest vajadustest.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Hooldamise eest makstava toetuse aruande kohaselt oli 2014. a detsembris 0-17 aastaseid hooldatavaid 1260 ning täiskasvanuid 12460. Nendele lisaks võib olla isikuid, kelle hooldamise eest täna toetust ei maksta. Hooldamise eest maksid KOVD detsembris 0,34 mln eurot (2014.a kokku maksti 4,2 mln eurot). Miinimumpalga kulu aastas 415x12x1,338=6262 eurot. Kuna osa isikuid ei ole praeguse väikese toetuse pärast vaevunud toetust taotlema või käib miinimumpalgaga siiski tööl, sest ei ole saanud lubada kodu olemist, tuleb reaalne kulu kuni ca 40% suurem, seetõttu eeldus: kulu tõuseb 2016.a 10%, 2017.a 20%, 2018.a 30%, 2019.a 40%.	Sotsiaalministeeriumi 2015.a sotsiaalvaldkond: Tööplaani tegevused: Dementsete hoolekande praeguse korralduse ja vajaduste analüüs; Ettepanekud dementsete hoolekande korraldamiseks		-96,40	-112,68	-130,72	-150,66	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
6. Soodustame puudespetsiifiliste programmide väljatöötamist.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		EL 2014+ tegevus "Eakatele, erivajadustega ja toimetulekuraskustega inimestele ning nende pereliikmetele töölesaamist toetavad hoolekandeteenused". Astangust saab kompetentsikeskus (eelarve 4,5 mln eurot 2015-2016.a), mis töötab välja puudespetsiifilisi ja multiprobleemidega rehabilitatsiooniprogramme, abivahendeid, SKA osutab multiprobleemidega isikutele teenuseid. SOM 2015.a. tööplaanis: Hoolekande osakond: 2015 tööplaanis Tööturul osalemist toetavad hoolekandeteenused“ Eesmärk: Valmis on: rehabilitatsiooniprogrammid suure hooldusvajadusega inimestele ja töökohapõhine rehabilitatsiooniprogramm. Programmi de väljatöötamisel on arvestatud erinevate sihtgruppide		0,00	0,00	0,00	0,00	
7. Toetame viipekeele tõlketeenuse osutamist, arendame senise kontaktõlke kõrval muu hulgas välja videotõlketeenuse võimalused. Samuti selgitame välja nõudluse viipekeele tõlkide, kirjutustõlkide ja muude tõlkevormide järele ning loome ja vajaduse korral suurendame nende koolitamise mahtu.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		EL 2014+ tegevuses "Erivajadustega inimeste töövõimelisuse tõstmine ja nende töötamise soodustamine" on ühe võimalusena ettenähtud viipekeele tõlketeenuse väljaarendamine ning osutamine, viipekeele arendamise ja rakenduskontseptsiooni väljatöötamine (kirjutustõlke arendamine).		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
8. Toetame kodudes elavatele puudega inimestele häirenupu ja telehoolduse teenuse võimaluse väljaarendamist.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Telehooldus EL 2014+ tegevus "Telehoolduse teenuse väljaarendamine ja osutamine" . 2015. aastal õpitakse Sotsiaalministeeriumi hoolekande osakonnas tundma telehoolduse kodu- ja välismaised kogemusi ning koostatakse neid arvesse võttes telehoolduse arendamise kontseptsioon, mille alusel valmistatakse ette hange. 2016. aasta ressursid on kavandatud hanke võitjale telehoolduse süsteemi arendamiseks ja teenuse pakkumiseks. Kogusumma 2015-2016 658 196 eurot. Sotsiaalministeeriumi 2015.a. tööplaanis: Koostatakse kontseptsioon ning korraldatakse hange telehoolduse teenuse piloteerimiseks Eestis alates 2016 aasta.		0,00	0,00	0,00	0,00	
9. Tagame rehabilitatsioonisüsteemi toimivuse tööturgu ning sotsiaal- ja meditsiinivaldkonda hõlmava tervikliku süsteemina.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		EL 2014+ tegevus "Rehabilitatsiooniteenuse kompetentsikeskuse väljaarendamine". Tegevus hõlmab rehabilitatsiooniprogramme suure hooldusvajadusega inimestele, töövõime hindamise meetoodika Hamet jätkuarendamist, töökohapõhise kutserehabilitatsiooni programmi väljaarendamist ja piloteerimist koostöös tööandjatega, toetatud töölerakendumise (TTR) meetoodika levitamist ja kompetentsikeskuse arendustegevusi. Eelarve 2015 a 245 328 ja 2016 aastal 402 927 eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
10. Vähendame suure hooldusvajadusega, raske ja sügava puudega laste vanemate hoolduskoormust ja takistusi tööhõives osalemiseks, toetame puudega lastele suunatud tugiteenuste (lapsehoid, tugiisik ja transport) arendamist ja pakkumist.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		EL 2014+ meede „Lapsehoiu ja puudega laste hoolekandeteenuste arendamine hoolduskoormuse vähendamiseks“ tegevuse „Hoiuteenuste ning hoius, hariduses ja rehabilitatsioonis osalemist võimaldavate tugiteenuste (tugiisik, transport) arendamine ja pakkumine suure hooldusvajadusega ning raske ja sügava puudega 0-17-aastastele lastele ning tööandjate töö-, pere- ja eraelu ühildamise alase teadlikkuse tõstmine“ Eelarve 38,3 mln eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	Positiivne mõju hõivele teatud segmentis.
11. Arendame välja puudega laste rehabilitatsiooni- ja tugiteenused ning tagame nende ühtse kvaliteedi. Parandame laste rehabilitatsiooni- ja tugiteenuste osutamist, et erivajadustega laste vanemad saaksid tööl käia ja puhata. Tagame, et puude või terviserikkega sündinud lapse vanematele õigaegse ligipääsu vajalikele teenustele.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		EL 2014+ meede „Lapsehoiu ja puudega laste hoolekandeteenuste arendamine hoolduskoormuse vähendamiseks“ tegevuse „Hoiuteenuste ning hoius, hariduses ja rehabilitatsioonis osalemist võimaldavate tugiteenuste (tugiisik, transport) arendamine ja pakkumine suure hooldusvajadusega ning raske ja sügava puudega 0-17-aastastele lastele ning tööandjate töö-, pere- ja eraelu ühildamise alase teadlikkuse tõstmine“ Eelarve 38,3 mln eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	Positiivne mõju hõivele teatud segmentis.
12. Parandame puudega laste ja noorte õppimisvõimalusi ning maksame neile õppistoetust. Tagame puudega lastele haridus- ja arenguvõimalusi kindlustavate tugiteenuste olemasolu sõltumata pere elukohast.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Preagust kehtiva seaduse alusel saavad õppetoetus - 10.-12. klassis, kutse- või kõrgkoolis õppivad puudega noored. Seda toetust ei maksta juuli- ja augustikuu eest; Lisaks:Sotsiaalministeeriumi 2015.a. tööplaanis:Laste ja pere osakond: Tööplaani punkt "Puuetega laste teenuste alusanalüüs".		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
13. Parandame kurtide igapäevast toimetulekut, selleks investeerime kõnetuvastustehnoloogia arendamisse.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Sotsiaalministeeriumi tööturuteenuste osakond teeb 2015.a. analüüsi. EL 2014+ tegevuse "Tööandjaid ja töötajaid toetavad tegevused töötingimuste edendamiseks" osa eelarvega 2,48 mln eurot, mille seas on ka Infotehnoloogiliste lahenduste		0,00	0,00	0,00	0,00	
15. Toetame erimeetmetega, sh koolituste ja ettevõtlustoetustega puudega inimestele osutatavate digiteenuste väljatöötamist ning puudega inimeste endi ettevõtlikkust digiteenuste arendamisel.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Sotsiaalministeeriumi tööturuteenuste osakond teeb 2015.a. analüüsi. EL 2014+ tegevuse "Tööandjaid ja töötajaid toetavad tegevused töötingimuste edendamiseks" osa eelarvega 2,48 mln eurot, mille seas on ka Infotehnoloogiliste lahenduste		0,00	0,00	0,00	0,00	
1. Tagame pensionide pideva tõusu kooskõlas palkade ja hindade kasvuga. Tõstame nelja aasta jooksul keskmise pensioni 560 euron. Tagame keskmisele pensionile tulumaksuvabastuse.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Kuna ei ole teada, kuidas pensioneid tõstetakse, ei saa teha täpset kuluarvestust. Keskmine pension kasvab ca 10-14% aastas, mis on tänapäevaste prognoosidest 6-8% enam. Pensioni täiendavaid kulusid vaadata rida 44 all. Sama valmislubadus. Mõjuna on toodud pensionide täiendava maksuvaba tulu tõstmise mõju, mille leidmisel on eeldatud keskmist vanaduspensionit 2016 414€, 2017 458€, 2018 506€, 2019 560€.			-20	-36	-54	-75	Kerge inflatsiooniline mõju.

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
5. Toetame riigi, omavalitsuste, ettevõtjate ja eraisikute koostööd, et luua eakatele mõeldud hooldeasutuste ja pansionaatide võrk, mis pakub eakate väarikusele vastavat ja hinnalt kättesaadavat teenust kõigile, kes seda vajavad. Arendame eakatele päevakeskuste süsteemi ja rakendame seal ühtseid kvaliteedistandardeid.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	Erihoolekande võrku tehakse ERF-st 2014-2020 vahenditest 56 mln eurot. Kui silmas on peetud uute teenuskohtade loomist, siis tuleb arvestada, et vabariigi üldarvestuses on üldhoolduses aasta lõikes vabu kohti 500-600 vahel. Kui eesmärk on teenuse rahalise kättesaadavuse suurendamine, siis teenuse rahastamise üle võtmisel riigi poolt on erinevaid alternatiive. Kui eesmärk on nii leevendada lähedaste finantskoormust kui ka anda eakale õigus jätta alles osa oma pensionist, siis on täiendav lisakulu riigile aastas ca 7 434 616 eur, kui inimene viibib teenusel 8 kuud. Arvutuste aluseks aluseks on vahe keskmise vanaduspensionari ja keskmise kohatasu (mida tasus inimene ise/tema lähedane, mitte KOV) vahel ning aasta jooksul teenusel viibinud isikute koguarv. Arvutusi aastateks 2016, 2017 ja 2018 ei ole võimalik teha, kuna ei ole teada, kuidas pensione tõstetakse. Samuti ei ole võimalik prognoosida eakate päevakeskuste süsteemi loomise kulusid, sest päevakeskuse puhul on tegu kompleksteenusega ning tuleks arvesse võtta ka regionaalset aspekti, s.t. transpordile minevad kulusid.			-7,40	-7,40	-7,40	-7,40	
2. Vähendame tööõnnetuste ja kutsehaiguste esinemist. Selleks soodustame tööandja tegevusi töötajate tervise edendamiseks ja võtame vastu tööõnnetus- ja kutsehaiguskindlustuse seaduse. Pöörame tähelepanu teavitusele ja nii tööandja kui ka töötaja ennetavatele tegevustele, mis aitavad ära hoida tervisekahju tekkimise.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Rahvastiku tervise arengukava meede "Tervist toetava töökeskkonna arendamine ja töökeskkonnast tulenevate terviseriskide vähendamine". See hõlbab kõike mis seotud töötervishoiga. Mõlemal aastal 2015 ja 2016 eelarve 580 000. EL 2014+ tegevus "Tööandjaid ja töötajaid toetavad tegevused töötingimuste edendamiseks", eelarve 7,4 mln eurot.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
3. Vaatame üle töötervishoidu ja tööohutust reguleerivad õigusaktid. Suurendame teadlikkust tervislike töötingimuste kujundamise võimalustest. Soodustame paindlike töövormide ja -suhete rakendamist.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Rahvastiku tervise arengukava III valdkond meede "Tervist toetava töökeskkonna arendamine ja töökeskkonnast tulenevate terviseriskide vähendamine". See hõljab kõike mis seotud töötervishoiga. Mõlemal aastal 2015 ja 2016 eelarve 580 000.EL 2014+ tegevus "Tööandjaid ja töötajaid toetavad tegevused töötingimuste edendamiseks", eelarve 7,4 mln eurot. Valmislubaduse eesmärgi täitmisesse panustavad Tööinspektsiooni teavitus- ja nõustamistegevused. Sotsiaalministeeriumi 2015.a. töövaldkonna tööplaani tegevused: „Töösuhetes oleva töötaja tööõime säilitamise regulatsiooni“, „Tööküla arendamine ja levitamine“, „Tööelu portaali kaasajastamine“, „Töötervishoiuspetsialistide erialaste täiendkoolituste läbiviimine“.		0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Arendame tänapäevaseid e-teenuseid vähenedu töövõimega inimestele ja tööandjatele.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		EL 2014+ tegevuse "Tööandjaid ja töötajaid toetavad tegevused töötingimuste edendamiseks" osa eelarvega 2,48 mln eurot, mille seas on ka Infotehnoloogiliste lahenduste väljatöötamine ja arendamine.		0,00	0,00	0,00	0,00	
6. Pakume kaitstud ja toetatud töö teenust neile, kes ei saa tervisliku seisundi tõttu tööturul võrdselt konkureerida. Teenust pakutakse ka neile, kes vajavad seda ajutiselt, tööjulguse ja -kogemuse ning enesekindluse saamiseks, et hiljem tööturule siseneda. Toetame kaitstud ja toetatud töö keskuste loomist ning praeguste asutuste töö paremat korraldamist.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Sotsiaalministeeriumi 2015.a töövaldkonna 2015 tööplaanis "Tööturuteenuste osutamine tööõime toetamise reform sihtühmala". Sotsiaalvaldkond: 2015 tööplaanis "Erivajadustega inimeste tööõimelisuse tõstmine ja nende töötamise soodustamine". Ühe teenusena arendatakse välja ja osutatakse pikaajalist kaitstud töö teenust SKA korraldamisel.		0,00	0,00	0,00	0,00	Positiivne mõju hõivele teatud segmentis.

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
9. Tagame kiire ja tõhusa töövaidluste lahendamise korra, sealhulgas tagame vajaduse korral töötutele riigipoolse juriidilise abi. Parandame töötute toimetulekut, selleks hakkame töötuskindlustuse hüvitist maksma ka neile töötajatele, kes on lõpetanud töösuhte poolte kokkuleppel. Võimaldame töötutele lühiaegset osalise töötushüvitise ja töötasu saamist.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K	2013. aasta andmete põhjal oleks kulu 32-34 mln eurot aastas.			33,00	33,00	33,00	33,00	
1. Edendame naiste ja meeste võrdõiguslikkust kõigis poliitikavaldkondades ja poliitilistes tegevustes. Seame eesmärgiks, et kõigis esinduskogudes on ühe sugupoole esindajaid vähemalt 40%.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K1	Ei eelda lisakulusid	Soolise Võrdõiguslikkuse ja Võrdse Kohtlemise Voliniku Kantseleri tegeleb võrdse kohtlemise ja soolise võrdõiguslikkuse seaduste kontrolliteemaga ja Sotsiaalministeeriumi võrdsuspoliitika osakond peaks jälgima, propageerima, et välisvahendite meetmetes ja poliitikavaldkondades edendatakse naiste ja meeste vahelist võrdsust.						
2. Rakendame otsustavaid meetmeid perevägivalda vähendamiseks.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		Algatatakse uue vägivalda vähendamise arengukava väljatöötamine. Uue arengukava koostamine on ette nähtud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis 2014–2015 ning Reformierakonna ja Sotsiaaldemokraatliku Erakonna koalitsiooni tegevuskavas. Kehtiv arengukava lõpeb 2014. aastal. Ettepaneku kohaselt keskendub uus arengukava lastega seotud vägivalda, soolise (sh naistevastase) vägivalda, perevägivalda ja inimkaubanduse ennetamisele ja vähendamisele.		0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Palgalõhe vähendamiseks anname Tööinspeksioonile volitused järelevalve tegemiseks naistele ja meestele sama töö eest tööandja poolt makstavate palkade ja hüvitiste üle.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K1	Ei eelda lisakulusid	Soolise Võrdõiguslikkuse ja Võrdse Kohtlemise Voliniku Kantseleri tegeleb võrdse kohtlemise ja soolise võrdõiguslikkuse seaduse kontrolli teemaga. Kontrollida saaks kollektiivlepinguid või kaebuste alusel.						

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
1. Tõstame kõrgharidusega kultuuritöötajate miinimumpalga võrdseks Eesti keskmise palgaga.	Kultuur	K	2015.a 289,5 miinimumpalgal töökohta			-0,23	-0,23	-0,23	-0,23	
2. Alandame kultuuriürituste piletite käibemaksu 9%-ni.	Kultuur	K	Täpseks hinnanguks puuduvad algandmed.							
4. Jätkame Eesti Rahvusringhäälingu hoonete rekonstrueerimist ja tehnilist ajakohastamist ning arhiivi digitaliseerimist.	Kultuur	K	1 mln täiendav rahastamine tagaks miinimumprogrammil inv kaasajastamise	Hoonete renoveerimine käib		-1,00	-1,00	-1,00	-1,00	
5. Avame ETV venekeelse kanali ja kindlustame selle jätkusuutliku finantseerimise.	Kultuur	K	Arvestusega et 2016.a on täisaasta, 2016.a lisainv vajadus 3,5 mln			-7,50	-4,00	-4,00	-4,00	
9. Jätkame vabakutseliste loovisikute sotsiaalsete garantiide süsteemi täiustamist.	Kultuur	K2		Juba töös, eelnõu on Riigikogus		0,00	0,00	0,00	0,00	
11. Suurendame oluliselt kultuurimälestiste ja muinsuskaitseobjektide säilimiseks ning restaureerimiseks suunatud raha.	Kultuur	K	2015.a baas 1,4 kahekordistamine			-1,40	-1,40	-1,40	-1,40	
12. Toetame tõhusamalt Eesti filmikunsti ning väärtfilmide näitamist Eesti suuremates linnades ja maakonnakeskustes.	Kultuur	K2		KUM eelarve kaudu toetatakse väärtfilmi levikut		0,00	0,00	0,00	0,00	
13. Loomme tagasimaksefondi, et soodustada välismaistele filmitootjatele Eesti kui võttepaiga kasutamist.	Kultuur	K	Meetme kulumõju			-2,00	-2,00	-2,00	-2,00	
15. Toetame okupatsiooniohvrite mälestiste rajamist.	Kultuur	K		Toimingud käivad, tegevus algfaasis ning mõju hetkel ei ole võimalik hinnata.						
4. Pöörame suurt tähelepanu erivajadustega inimeste sportimisvõimaluste loomiseks.	Sotsiaalne kaitse ja tööturg	K2		2015.aastal suunatakse riigieelarvest invaspordi toetuseks Eesti Paraolümpiakomiteele ja EO Eesti Ühendusele 259 424 eurot, et võimaldada puudega inimestele ettevalmistus ja osavõtt vabariiklikest ja rahvusvahelistest võistlustest. Lisaks Paraolümpiakomiteele ja Eriolümpia Eesti Ühendusele vastavalt 25 000 eurot ja 5 000 eurot tiitlivõistlustel edukalt esinenud erivajadustega sportlaste ja nende treenerite premeerimiseks. 2015. aasta Eriolümpia maailmamängudel Eesti delegatsiooni osalemiseks 3000 eurot. SA Haraka Kodu spordi- ja mänguväljaku rajamiseks ja inventari soetuseks on kavandatud 23 000 eurot,		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsiooni 2016	Mõju VS eelarvepositsiooni 2017	Mõju VS eelarvepositsiooni 2018	Mõju VS eelarvepositsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
7. Jätkame Kääriku Spordikeskuse, kui Eesti Spordi Treeningukeskuse väljaehitamist ning maakondlike rahvaspordikeskuste riigipoolset toetamist ja rajamist. Toetame jätkuvalt maakondlikke rahvaspordikeskusi, nende läbimõeldud rajamist ning arendamist.	Sport	K	Tehvandi ehituse maksumusprognosis 4,7 Kääriku 2,4 mln					2,40	4,70	
3. Teeme Eestis müüdavate ravimite ning muu inimeste tervise ja ohutusega seotud info tarbijatele kättesaadavaks ka inglise ja vene keeles.	Lõimumine	K	Ravimiameti analüüsi põhjal läheks olemasolevate infolehtede tõlkimine inglise, vene ja soome keelde riigile maksma 2016. a. 354 896 eurot, 2017. a. 365 543 eurot, 2018. a. 376 510 eurot ja 2019. a. 387 805 eurot.			-0,30	-0,40	-0,40	-0,40	
4. Taastame rahvus- ja rahvastikuküsimustega tegeleva ministri ametikoha valitsuses koos tema büroo alaliste esindajatega Ida-Virumaal ning Haridus- ja Teadusministeeriumi rahvusvähemuste hariduse küsimustega tegeleva allüksuse.	Lõimumine	K	Ministri töötasu koos maksudega aastas 72 000 eurot. Ei sisalda muid ministri ametikohaga kaasnevaid kulusid. Haridus- ja Teadusministeeriumi rahvusvähemuste hariduse osakonna loomise kulu 5 koosseisulise töötajaga ca 0,14 meur aastas.	Rahvusvähemuste hariduse küsimustega tegelemine on HTM põhimäärusest tulenev ülesanne, seda tehakse praegu.		-0,20	-0,20	-0,20	-0,20	
5. Loomme kõikidele ministeeriumidele nii ingliskui ka venekeelsele koduleheküljele.	Lõimumine	K	Ministeeriumitele täismahus kahe keele tõlge ja jooksvate kulude hind ca 143 tuhat eurot			-0,14	-0,14	-0,14	-0,14	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
6. Tagame, et kodakondsuseksami ettevalmistamiseks vajalikud eesti keele kursused oleksid tasuta.	Lõimumine	K2		Eesti keele õppe eest tasutud õppemaks hüvitatakse keeleksami sooritamise korral Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud piirmäära 384 eur ulatuses. Piirmäärast väiksemad kulud hüvitatakse täies mahus. Hüvitist saavad taotleda isikud, kes on positiivselt sooritanud mõlemad eksamid: nii eesti keele tasemeeksami (B1-, B2- või C1-tase ning alg-, kesk- või kõrgtase) kui Eesti Vabariigi põhiseaduse ja kodakondsuse seaduse tundmise eksami. Eesti keele õpet toetatakse osati EL 2014+ meetmest "Võimaluste loomine Eestis elavate ning ühiskonda vähelõimunud püsielanike aktiivse hõive ja ühiskondliku aktiivsuse suurendamiseks ja uussisserändajate kohanemise ja hilisema lõimumise toetamiseks" (meetme kogumaksumus 10 mln)		0,00	0,00	0,00	0,00	
7. Tõstame eri emakeelega Eesti elanike õigusteadlikkust ja ligipääsu õigusaktidele. Jätkame Eesti Vabariigi olulisimate seaduste tasuta elektroonilist levitamist vene keeles sarnaselt inglise keelega, laiendame tasuta juriidilise abi kättesaadavust Eesti eri emakeelega elanikele.	Lõimumine	K2	Täiendavaid kulusid ei kaasne.	Sarnase poliitika jätkamine.		0,00	0,00	0,00	0,00	
12. Loo me erirahastuse eesti emakeelega pedagoogide alaliseks või roteeruvaks tööle asumiseks vene õppekeelega koolidesse, maksame neile selleks starditoetust ja püsivat lisatasu.	Lõimumine	K	Palgafondi 1% kasvu korral palgakasvu kulu 2,11 meur	Kus siis mõju aastate lõikes?		-2,11	-2,11	-2,11	-2,11	
14. Tagame riigi poolt kehtestatud keelenõuete täitmiseks vajaliku eesti keele õppe tasuta kättesaadavuse.	Lõimumine	K2		Kooliõpilastele on tagatud tasuta eesti keele õpe. Kulu ei kaasne.		0,00	0,00	0,00	0,00	
15. Tagame tugiõpetuse eestikeelsetes lasteaedades ja koolides õppivatele muukeelsetele lastele. Suurendame keelekümblusklasside arvu ja tagame nende riigieelarvelise finantseerimise kõrgema koefitsiendi alusel.	Lõimumine	K2		Sarnase poliitika jätkamine ja seotud "Eesti Elukestva õppe strateegia 2020 prioriteetidega.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2016	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2017	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2018	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
16. Toetame eestikeelsetes koolides vene keele ja kultuuri süvaõpet valikainena ning vene keele ja kirjanduse kvaliteetset õpetamist vene koolides.	Lõimumine	K1	Õppkava muudatus, ei eelda täiendavat kulu.							
Jätkame rahvusvahemuste keele- ja kultuuriõppega pühapäevakoolide tegevuse toetamist.	Lõimumine	K2		Jätkuv tegevus.		0,00	0,00	0,00	0,00	
Toetame Peipsi-äärse piirkonna regionaalarengu programmi väljatöötamist ja arendamist, et kaitsta ja säilitada vene vanausuliste kultuurilist omapära.	Lõimumine	K2		Haakub olemasoleva Peipsiveere programmiga, mille eesmärgiks on aidata kaasa Peipsiveere piirkonna ja vanausuliste kogukonna jätkusuutlikule arengule, toetudes piirkonna kultuurilis-loodusliku eripära kui spetsiifilise arengupotentsiaali rakendamisele.		0,00	0,00	0,00	0,00	
· soodustame noorte, õppurite, piiratud töövõimega inimeste ja eakate tööhõives osalemist, langetades nende eest makstavat sotsiaalmaksu 13% võrra;	Majandus ja ettevõtlus	K	Mõju hindamiseks ei ole veel algandmeid kokku kogutud (vt Praxise mõjuhinnang)		Eeldab seadus(t)e muutmist.					Võib mõnevõrra suurendada nende gruppide võimalusi olla hõivatud.
· langetame sotsiaalmaksumäära 33%-lt 30%-ni nende töötajate puhul, kelle elu- ja töökoht asuvad väljaspool Harjumaad;	Majandus ja ettevõtlus	K	RM prognoos suvi14. Arvutus tehtud ainult ettevõtete aadressi järgi.		Eeldab seadus(t)e muutmist.	-112,00	-118,00	-126,00	-134,00	Ilmselt ei oma nii väike tööjõukulu alanemine märgatavat mõju hõivele.
· kaotame sotsiaalmaksu minimaalse kuumäära nõude.	Majandus ja ettevõtlus	K	RM prognoos suvi14. Sotsiaalmaksu miinimumkohustuse kaotamine FIEde ja tööandjate mõju arvestades (eeldatavalt riigi SM §6 ei muutu või omab neutraalset mõju).		Eeldab seadus(t)e muutmist.	-52	-56	-61	-71	Ilmselt suurendab osajaga töötamise võimalusi.
4. Toetame kõigi töötajate regulaarset täiendus- ja ümberõpet, suuname selleks Töökassa (praegune Töötukassa) kaudu viie aasta jooksul 50 miljonit eurot. Pöörame erilist tähelepanu inimeste digitaalsete oskuste arendamisele. Viime ellu mahuka täiendõppeprogramm "Tark Eesti".	Majandus ja ettevõtlus	K2		2014+ meetmest "Täiskasvanud elanikkonna kompetentside arendamine" toetatakse digitaalse kirjaoskuse suurendamist (tegevuse maksumus 8,5 mln)		0,00	0,00	0,00	0,00	
1. Peame oluliseks ettevõtlikkuse, loovuse ja ühiskonnaelus aktiivseks osalemiseks vajalike kompetentside arendamist igal haridustasemel.	Majandus ja ettevõtlus	K2		Ettevõtlike arendamist toetatatakse EL 2014+ vahenditest, eelarve 18,4 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
2. Toetame õppurite kutsepraktika läbimist välisriikides.	Majandus ja ettevõtlus	K1	Õpilasvahetus, tasuta elamine ühiselamus, sh ettevõtted maksavad praktikatasu. Ei eelda täiendavat kulu							
5. Võimaldame ettevõtetel tasuta sotsiaalmaksu töötaja tegeliku tööpanuse järgi, selleks kaotame sotsiaalmaksu minimaalse kuumäära nõude. Sellega suurendame osakoormusega ja hooajaliste töötajate tööhõivet.	Majandus ja ettevõtlus	K	RM prognoos suvi14. Sotsiaalmaksu miinimumkohustuse kaotamine FIEde ja tööandjate mõju arvestades (eeldatavalt riigi SM §6 ei muutu või omab neutraalset mõju).		Eeldab seadus(t)e muutmist.	-52	-56	-61	-71	Ilmselt suurendab osaajaga töötamise võimalusi.
6. Pikendame koolikohustust täisealiseks jõudmiseni või kutseharidust tõendava dokumendi saamiseni.	Majandus ja ettevõtlus	K1	Võimalus täita vabad õppekohad. Ei eelda täiendavat kulu,		seadusemuudatus					
10. Toetame ettevõtjaid juhtimiskvaliteedi tõstmisel. Peame vajalikuks jätkusuutliku ja vastutustundliku ettevõtluse süsteemset edendamist ja väärtustamist. Tunnustame hästi juhitud ja töötajasõbralikke ettevõtteid. Peame oluliseks soolist tasakaalu ettevõtete juhtorganites.	Majandus ja ettevõtlus	K2		Ettevõtete juhtimiskvaliteedi tõstmist toetatakse EL 2014+ vahenditest "Arenguvajaduste välja selgitamine ja ettevõtete arendustegevused", eelarve 250 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Parandame ettevõtete ja kõrgkoolide innovatsioonikoostööd, parandame koolide juures asuvate teadus- ja arenduskeskuste võimekust lahendada valdkonnaüleseid ettevõtlusprobleeme.	Majandus ja ettevõtlus	K2		Ettevõtete ja kõrgkoolide innovatsioonikoostööd ning valdkonna TA tugevdamist toetatakse EL 2014+ vahenditest "Valdkondliku teadus- ja arendustegevuse tugevdamine", eelarve 28 mln EUR, "Institutsionaalne arendusprogramm TA asutustele ja kõrgkoolidele", eelarve 129 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Toetame era-, avaliku- ja kolmanda sektori koostööplatvormide loomist ja arengut.	Majandus ja ettevõtlus	K2		Koostööd toetatatakse EL 2014+ vahenditest "Riigi rahastatavad koostööstruktuurid (näiteks klasteritele ja tehnoloogiaarenduskeskustele)", eelarve 100 mln EUR; "Institutsionaalne arendusprogramm TA asutustele ja kõrgkoolidele", eelarve 129 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	
6. Algatame Eesti tööstuspoliitika väljatöötamise.	Majandus ja ettevõtlus	K2		MKM on alatanud tööstuspoliitika väljatöötamiseks roheline raamatu koostamise. Kulused ei kaasne		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2016	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2017	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2018	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
7. Toetame tootlikkuse tõstmiseks IKT-lahenduste juurutamist ja oskusteabe kasutamist kõigis majandusharudes.	Majandus ja ettevõtlus	K2		IKT on nutika spetsialiseerumise üks kasvuvaldkondi, mille kasutamist kõikides sektorites toetatakse EL 2014+ nutika spetsialiseerumise meetmetest		0,00	0,00	0,00	0,00	
9. Toetame iduettevõtete kiirendiprogramme.	Majandus ja ettevõtlus	K2		Ettevõtlusega alustamist toetatakse EL 2014+ vahenditest: "Starditoetus", eelarve 10,8 mln EUR; "Varajase faasi fondifondi loomine riskikapitali pakkumiseks", eelarve 66,7 mln EUR; "Start-up ettevõtluse hoogustamine", eelarve 7 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	
10. Parandame suure kasvupotentsiaaliga alustavate ettevõtete jaoks riskikapitali kättesaadavust riigi kaasosalusega fondide kaudu.	Majandus ja ettevõtlus	K2		Varajase faasi fondifondi loomine riskikapitali pakkumiseks toetatakse EL 2014+ vahenditest, eelarve 66,7 mln EUR		0,00	0,00	0,00	0,00	
11. Ekspordi hoogustamiseks arendame edasi riiklike tugiteenuseid, sh ekspordigarantiisid. Kasutame ettevõtjate abistamiseks senisest tõhusamalt Eesti välisesinduste võrgustikku.	Majandus ja ettevõtlus	K2		EL 2014+ vahenditest on ette nähtud "laenude, tagatiste ja eksporditehingute kindlustuse väljastamiseks" eelarve 95 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	
12. Toetame noorte paremat ettevalmistust osalemiseks tööturul ja ettevõtluses, selleks edendame karjääri- ja ettevõtlusõpet ning rõhutame loovuse, ettevõtlikkuse ja töökuse arendamist kogu üldhariduse õppekavas. Toetame kutsehariduskeskuste ja üldhariduskoolide koostööd noorte ettevalmistamiseks tööturule sisenemiseks.	Majandus ja ettevõtlus	K2		EL 2014+ meede "Õpe kutse- ja kõrghariduses vastab suuremal määral tööturu vajadustele" planeeritakse tegevusi arendamiseks Ettevõtlikkuse ja ettevõtlusõppet kõigil haridustasemetel (tegevuse eelarve 8,3 mln). Samuti toetatakse meetme tegevustest "Kutsehariduse maine tõstmine, õpipõisõppe laiendamine, täiendavad tegevused tagamaks õppurite valmisolekut tööturule sisenemiseks" (tegevuse maksumus 24, 7 mln)		0,00	0,00	0,00	0,00	Positiivne mõju hõivele teatud segmendis.
13. Seome ettevõtlustoetused kooolitus- ja nõustamisteenustega.	Majandus ja ettevõtlus	K2		Seatud mitmete EL 2014+ meetmest taotlemise eeltingimuseks.		0,00	0,00	0,00	0,00	
14. Looime lähiriikidega haridus- ja tehnoloogiasillad, juurutame üliõpilasvahetust ja ühiseid õppeprogramme. Soodustame Eesti infotehnoloogialahenduste ja oskusteabe eksporti välisriikidesse.	Majandus ja ettevõtlus	K2		Üliõpilasvahetust toetatakse EL 2014+ vahenditest "Teaduse ja kõrghariduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine", eelarve 57,9 mln EUR		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
15. Peame oluliseks Eesti hariduse rahvusvahelistumist, toetame vastavat õppekavaarendust ning ettevõtluskogemusega välisteadlaste osalemist õppe- ja teadustöös.	Majandus ja ettevõtlus	K2		Välisteadlaste osalemist toetatakse EL 2014+ vahenditest "Teaduse ja kõrghariduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine", eelarve 57,9 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	
16. Kujundame Arengufondist riikliku arenguseirekeskuse, mis edendab riigi, ettevõtjate ja teadusasetuste ühistegevust teadmispõhise majandusmudeli juurutamisel.	Majandus ja ettevõtlus	K1	Kulusid ei kaasne.	Eesti Arengufondi seaduse kohaselt korraldab AF arenguseiret ja algatab selle tulemuste põhjal kasvuprogramme ning muid tegevusi Eesti jätkusuutliku majandusarengu tagamiseks, majanduses muutuste esilekutsumiseks.	Võib eeldada seadus(t)e muutmist.					
17. Töötame välja riigiettevõtete omanikupoliitika, mille käigus vaatame üle riigiettevõtete äriplaanid ja senise investeerimistegevuse ning riigiettevõtete juhtide palgapoliitika. Riigiettevõtete omanikupoliitika raames kaalume, milliste ettevõtete omamine on riigile pikas plaanis julgeolekuliselt või majanduslikult põhjendatud. Riigiettevõtete juhatuse liikmed valime konkursiga.	Majandus ja ettevõtlus	K1	Kulusid ei kaasne.	RM on koostamas riigiettevõtete omanikupoliitika rohelist raamatut, kus on välja toodud riigiettevõtete juhtimise peamised probleemkohad.	Võib eeldada seadus(t)e muutmist.					
19. Tootlikkuse tõstmiseks toetame nii riigi osalemist ettevõtete kõrgtehnoloogiahanges kui ka innovatsioonikomponendi arvestamist riigihanges.	Majandus ja ettevõtlus	K2		Innovaatilisi hankeid toetatakse EL 2014+ vahenditest "nõudluspoole poliitika (riik innovaatilistele lahenduste tellijana)", eelarve 20 mln EUR.	Võib eeldada seadus(t)e muutmist.	0,00	0,00	0,00	0,00	
21. Riigi ja kohalike omavalitsuste investeerimistegevuse ning avaliku ja erasektori partnerluse toetamiseks loome avaliku ja erasektori koostööprojektide (PPP) kaasfinantseerimiseks riikliku partnerlusfondi.	Majandus ja ettevõtlus	K								
25. Soodustame Eesti ärikeskkonna rahvusvahelistumist ning teadus- ja äriturismi. Rajame rahvusvahelise konverentsi- ja messikeskuse.	Majandus ja ettevõtlus	K	Rahvusvahelise konverentsi- ja messikeskuse orienteeruv maksumus on 65 mln EUR. Juhul kui projekt on riigile tulutoov on võimalik, et tegemist ei ole kuluga vaid finantseerimistehinguga. Lisaks on võimalik tõenäoliselt kaasata erasektorit. Praegusel juhul on hinnatud, et riigile on täies mahus kulu.	Ärikeskkonna rahvusvahelistumist toetatakse EL 2014+ vahenditest.				-32,50	-32,50	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2016	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2017	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2018	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
1. Looime maakondliku omavalitsustasandi, selleks jõustame esimese sammuna maakondliku omavalitsusliidu institutsiooni ja anname omavalitsusliku iseloomuga funktsioonide täitmise maavalitsustelt omavalitsusliidule.	Majandus ja ettevõtlus	K1	Eeldame, et funktsioonid viiakse üle koos eelarvega ehk täiendavat kulu ei kaasne.		eeldab seadusemuudatust					
2. Muudame ettevõtluse arendamise kohalikele omavalitsustele seadusest tulenevaks kohustuseks.	Majandus ja ettevõtlus	K1	Ei kaasne lisakulusid.		eeldab seadusemuudatust					
3. Toetame vanade tööstusalade ja kinnistute korrastamist, et luua tingimused uute tootmisrajatiste tekkeks.	Majandus ja ettevõtlus	K2		Toetatakse EL 2014+ vahenditest "Piirkondade konkurentsivõime tugevdamise investeeringud", EL toetus 134,8 mln EUR		0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Soodustame mitme omavalitsusüksuse koostöös ühisasutuste loomist ning tutvustame investorteeninduse ja ettevõtlusnõustamise abil aktiivselt kohalike võimalusi ettevõtlusega tegelemiseks ja töökohtade loomiseks.	Majandus ja ettevõtlus	K2		Maakondlike arenduskeskusi ja ettevõtete nõustamist toetatakse EL 2014+ vahenditest, EL toetus 10,9 mln EUR		0,00	0,00	0,00	0,00	
7. Toetame turismi, eriti maaturismi kui olulise majandusharu arengut.	Majandus ja ettevõtlus	K2		Turismi (sh maaturismi) toetatakse EL 2014+ vahenditest "Turismi nõudluse suurendamine; turismitoodete arenduse juhtimine; turismiettevõtete ärimudeli arendamine" eelarve kokku 50 mln EUR. Lisaks on võimalik toetada turismirajatisi "Piirkondade konkurentsivõime tugevdamise investeeringud (töökohtade loomine)" tegevuse raames, eelarve 128,6 mln EUR.		0,00	0,00	0,00	0,00	
12. Toetame lairibateenuste kättesaadavuse paranemist kõikjal Eestis.	Majandus ja ettevõtlus	K2		Viiakse ellu struktuurivahenditest - kiire lairibavõrgu ehitamine. Kate rahastamiseks olemas.		0,00	0,00	0,00	0,00	
1. Eelarve suurendamise maht peab vastama Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika käigus kokkulepitud üleminekutoetuste (nn top-up) määrale.	Maaelu ja põllumajandus	K	EL määrus 1307/2013	Euroopa Komisjoni vaatab ja sektor peab vaatama põllumajandusloetust koos, ehk MAKi toetused ja otsetoetused kokku. Sektorisse antavate toetuste maht võrreldes kehtiva perioodiga suureneb 13,3%.		-21,50	-19,90	-18,40	-16,90	
2. Otsime aktiivselt toidutoodangule uusi turge ja parandame põllumeeste positsiooni tarneahelas.	Maaelu ja põllumajandus	K2		EL teavitamis- ja müügiedendusmeede, turuarendustoetus (PÕM eelarves siseriiklik toetus)		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
3. Põllumajandusmaa peab olema sihtotstarbeliselt kasutatav. Piirame oluliselt nn euroheina tegu.	Maaelu ja põllumajandus	K2		Alates 2015. aastast EL pindalatoetus makstakse ainult aktiivsetele põllumajandustootjatele. Eesmärk - piirata perioodil 2015–2020 väljamakstavate pindalatoetuste puhul sellise põllumajandusmaa osakaalu, mille kohta taotlevad toetust isikud, kes ei tegele põllumajandusliku tootmisega üldse või tegelevad sellega väga vähesel määral oma põhitegevuse kõrval.		0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Rakendame väiketaludele mõeldud arendus- ja toetusmeetmeid. Seame põllumajanduspoliitika üheks eesmärgiks tööhõive ja hajaasustuse säilimise maapiirkondades.	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 meede "Väikeste põllumajandusettevõtete arendamine" - perioodi maht 30 mln eurot		0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Suurendame isevarustatust valdkondades, kus see on madal (juur- ja köögivilja, puuviljad, marjad).	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 meede "Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameede: keskkonnasõbraliku aianduse toetus" - perioodi maht 3,8 mln eurot		0,00	0,00	0,00	0,00	
6. Toetame põllumajandustootjate ja kalandussektori jätkusuutlikku ühistegevust.	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 ja EMKF 2014-2020 rakenduskava meetmed		0,00	0,00	0,00	0,00	
7. Toetame koolitamise ja maatettevõtlusega alustamise lihtsustamise kaudu uue põlvkonna pealekasvu põllumajanduses.	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 meede "Noorte põllumajandustootjate tegevuste alustamine" - programmi maht 22 mln eurot		0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Kaasame inimesi maapiirkondade arengut puudutavate projektide kavandamisse ja elluviimisesse. Peame oluliseks, et järjest rohkem suunatakse tegevusi LEADER-laadse otsustusprotsessi kaudu.	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 LEADER meede - perioodi maht 90 mln eurot	jätkuv tegevus	0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Laiendame eelkõige piirialadel praegust maataristu toetusprogrammi, et aidata kaasa puhta vee ja kanalisatsiooni ning interneti kättesaadavusele, samuti kohalike teede korrastamisele ning elektri- ja sidevõrkude rajamisele. Alandame põllumeestele ja maatettevõtjatele elektriühenduse liitumise tasu.	Maaelu ja põllumajandus	K2	KIKi aruanded.	KIKi keskkonnaprogrammist on toetatud veetaristu objekte.		0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Toetame jätkuvalt külakogukonna arengule, identiteedi tugevdamisele ja omaalgatusele suunatud tegevusi.	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 LEADER meede - perioodi maht 90 mln eurot		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
6. Peame oluliseks maaelu arengukava kaudu pärandkoosluste, puisniitude ja kiviaedade säilitamist ning taastamist.	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 meede "Kiviaia taastamise toetus" - perioodi maht 2,5 mln eurot		0,00	0,00	0,00	0,00	
1. Põllumajandustootmise konkurentsivõime parandamiseks peame oluliseks järgmisest finantsperioodist EL-i toetuste ühtlustamist liikmesriikide vahel.	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 meetmed, otsetoetus põllumajandustootjatele		0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Looime lisavõimalusi väikeettevõtete ja FIE-de konkurentsivõime tõstmiseks, kõrvaldame nende tegevuselt õiguslikud kitsaskohad.	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 meede "Väikeste põllumajandusettevõtete arendamine" - perioodi maht 30 mln eurot		0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Toetame Eesti toidu ja kohalike piirkondlike toitvõime programme, mis suurendavad sisetarbimist ja säilitavad kohaliku eripära ning kindlustavad kaitseväärtuse ning lasteasutused ja koolid kohaliku toiduga.	Maaelu ja põllumajandus	K2		PÕM eelarves on planeeritud vahendid Eesti Toidu tegevuste propageerimiseks. Koolipiima ja koolipuuvilja toetused		0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Ei tõsta põllumajandusliku diiselkütuse aktsiisimaksimumäära.	Maaelu ja põllumajandus	K	Säilitamine tulusid kaasa ei too.			0,00	0,00	0,00	0,00	Inflatsiooni vähendav mõju.
5. Kaardistame Eesti bioenergia ressursid nende efektiivsema kasutamise huvides, et võtta seni kasutamata põllumaad uuesti käibesse ja suunata loomasöödast ülejäänud biomass bioenergia tootmiseks. Toetame bioenergia tootmist Euroopa tõekefondide kaasabil.	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 meede "Investeeringud põllumajandusettevõtte tulemuslikkuse parandamiseks" - sh bioenergia tootmine. PÕM algatas 04.02.2015 koostöös Eesti Arengufondiga Biomajanduse strateegia koostamise, see hõlmab mh ka ressursside kaardistamist.		0,00	0,00	0,00	0,00	
6. Väärtustame keskkonnasõbralikke majandamisviise ja aitame maaelu arengukava meetmete abil suurendada mahetootjate toodangut.	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 meetmed		0,00	0,00	0,00	0,00	
8. Viime lõpuni maareformi.	Maaelu ja põllumajandus	K1	Täiendavat kulu ei kaasne							
10. Suurendame PRIA võimekust, et lühendada toetuste menetlemise tähtaegu, ja tugevdame finantsiliselt Maaelu Edendamise Sihtasutust.	Maaelu ja põllumajandus	K2	PÕM 2015-2018 lisataotlus (PRIA)	2015. a riigieelarve koostamisel PRIAle täiendavalt eraldati 1,58 mln eurot PRIA võimekuse tõstmiseks. Tegevustoetus MESle planeeritakse PÕM eelarves		0,00	0,00	0,00	0,00	
11. Selleks, et suurendada otseturustust ja väikekõikide osa, vaatame üle toidukäitlemise nõuded, et need poleks karmimad EL-i reeglitest.	Maaelu ja põllumajandus	K2		PÕM valitsemisala arengukava 2015-2018 üheks eesmärgiks on "Tagatud on Eestis toodetava ja tarbitava toidu ohutus ning tarbija informeeritus"		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
14. Eduka maaelu- ja põllumajanduspoliitika aluseks on ühistegevus. Pöörame erilist tähelepanu ühistegevuslike projektide toetamisele.	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 meetmed		0,00	0,00	0,00	0,00	
1. Töötame koostöös huvirühmadega välja meetmed kalandussektori konkurentsivõime parandamiseks, selleks toetame ühistegevust, kalurite tegevuse mitmekesistamist, kala esmast ümbertöötlemist ning kala ja kalasaaduste ühist turustamist.	Maaelu ja põllumajandus	K2		EMKF 2014-2020 rakenduskava meetmed (perioodi maht 129,6 mln eurot)		0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Peame oluliseks, et kalatootjad tegeleksid üha enam kala töötlemise ja turustamisega, et neil oleks võimalik saada oma toodete eest õiglast hinda. Toetame toote- ja protsessiinnovatsiooni ning tootjate koostööd teadus- ja arendusastutustega.	Maaelu ja põllumajandus	K2		EMKF 2014-2020 rakenduskava meetmed (perioodi maht 129,6 mln eurot)		0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Koondame kalanduse valdkonna üheks tervikuks põllumajandusministeeriumi haldusalasse.	Maaelu ja põllumajandus	K1	Valitsemissalade vaheline funktsioonide ümbertöötamine toimub koos eelarvega.		Eeldab regulatsioonide muutmist.					
4. Toetame Euroopa kalanduse tõukefondi meetmete abil kalanduse, turismi, kohaliku toiduainetööstuse ja toitlustusastutuste koostööd rannikupiirkondades.	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 meetmed ja EMKF 2014-2020 rakenduskava meetmed (perioodi maht 129,6 mln eurot)		0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Kalavarude säästliku kasutamise korraldamiseks kehtestame pikaajalised teaduslikel hinnangutel põhinevad kalavarude majandamiskavad.	Maaelu ja põllumajandus	K2	Kalavarude majandamiskavade kehtestamine.		Kalavarude majandamisel järgitakse juba teadlaste soovitusi, millest lähtuvalt kvoote ELis kokku lepatakse.	0,00	0,00	0,00	0,00	
6. Kalanduse konkurentsivõime kindlustamiseks säilitame kalalaevadel kasutatava kütuse aktsiisimaksuvabastuse.	Maaelu ja põllumajandus	K	Säilitamine tulusid kaasa ei too.							
Toetame Eesti kujundamist Läänemere eelkõige inimtoiduks mõeldud räime-kilu logistikakeskuseks, et pakkuda kaluritele perspektiivikaid ja mitmekesiseid turuväljundeid.	Maaelu ja põllumajandus	K2		EKF 2007-2013 "Ühistegevused", EMKF 2014-2020 rakenduskava meetmete rakendamisel on võimalik taotleda		0,00	0,00	0,00	0,00	
Suurendame tarbija teadlikkust toiduohutusest, kemikaalide kasutamisest olmetoodetes ja ökoloogilisest jalajäljest. Tagame, et see informatsioon jõuab tarbijani lihtsalt ja arusaadavalt.	Maaelu ja põllumajandus	K2		PÕM valdkonnaarengukava 2015-2018 üheks eesmärgiks on "Tagatud on Eestis toodetava ja tarbitava toidu ohutus ning tarbija informeeritus". Eesmärgi saavutamiseks on kavandatud järgmised meetmed: ohutu toidu tagamine; tarbija toidualase teadlikkuse tõstmine; toidukäitleja teadlikkuse tõstmine.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Panustame lahendustele, mis aitavad turule keskkonnasõbralike ja säästlike toodete ning teenuste pakkujad. Suuname ettevõtetele ning tarbijatele mõeldud teavituskampaaniaid, koolitusi ja juhendamisprogramme keskkonnateadlike valikute tegemiseks.	Maaelu ja põllumajandus	K2		MAK 2014-2020 põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetmed, mahepõllumajandus meede. Tuarendustoetus- siseriiklik toetus		0,00	0,00	0,00	0,00	
Seame elektri ja soojatootmise pikaajaliseks eesmärgiks järkjärgulise ülemineku taastuenergeetikale. Taastuenergia osakaal elektrienergia lõpptarbimises peab 2030. aastaks moodustama poolde kogu tarbimisest.	Energeetika	K2		EL vahenditest 2014-2020 toetatakse biokütuse tootmist, taastuenergialahendusi korterelamutes ja kaugküttes.		0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Aastaks 2030 asendame soojusmajanduses maagaasi ja õlikütused kohalike, peamiselt biokütustega.	Energeetika	K2		EL vahenditest 2014-2020 toetatakse biokütuse tootmist, taastuenergialahendusi korterelamutes ja kaugküttes.		0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Energiavarustuse töökindluse parandamiseks, konkurentsi tõhustamiseks ja võrdsetel tingimustel elektrivõrgule ligipääsu tagamiseks kaalume Elektrilevi omandilist eraldamist Eesti Energia kontsernist 2020. aastaks.	Energeetika	K	Didivdenditulu langus 2016-2019 ca 100 mln Eesti Energia andmetel.			-25,00	-25,00	-25,00	-25,00	
4. Pooldame Eesti elektrisüsteemi lahtisidumist Loode-Venemaa omast ning selleks vajalike ettevalmistuste ja investeeringute tegemist.	Energeetika	K		Toimub eeldatavalt võrgutasudest ja Euroopa Ühendamise Rahastu vahenditest. Riigieelarve mõju ei ole võimalik hetkel analüüsida						
5. Seisame jõuliselt Euroopa Liidu energiapoliitika parandamise ja imporditavatest kütustest sõltuvuse vähendamise eest. Selle saavutamiseks energiaseaduste ja taastuenergia laialdasema kasutamise kaudu, rakendame EL-i pädevusi konkurentsi-, energia- ja keskkonnapoliitikas. Toetame EL-i ühtset energiaalast välis- ja julgeolekupoliitikat.	Energeetika	K2		EL 2014-2020 vahenditest toetatavad kaugküttes, korterelamute enegiasäästu ja biokütuse meetmed. Võimalik ka KIKi keskkonnaprogrammi rahastus.		0,00	0,00	0,00	0,00	
6. Regionaalselt tasakaalustatud majandusarengu saavutamiseks võimaldame elektrivõrguga liitumise kulu osalist või täielikku kompenseerimist. Pooldame Eleringi ja Elektrilevi investeeringukavadest paindlikkust, mille kohaselt tehakse liituja huvi korral investeering võrku plaanitust varem.	Energeetika	K2	Eesti Energia andmetel laikus liitumistasu 2013. aastal 14,1 mln. Liitumistega seotud investeeringute kogukulu oli 22,5 mln. Mõju ei ole võimalik täpselt hinnata, kuna ebaselge on kompenseerimise ulatus.	Energiamajanduse arengukava eelnõus on vastav teema tähtsustatud ja tegevused kavandamisel.		0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Vähendame väike- ja mikrotootjate seatud piiranguid. Võimaldame väiketootjatele toetust kogu võrku antud elektrienergia ulatuses.	Energeetika	K1	Toetus võimalik võrgutasudest.							

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
5. Tõstame avalike hoonete energiatõhusust projekteerimisel, ehitamisel ja renoveerimisel. Kehtestame riigihanke pakkumismenetlustes energiatõhususe ja taastuenergia kasutuselevõtmise kriteeriumid.	Energeetika	K2	Energiatõhususe direktiiv	Energiatõhususe direktiivi kohaselt peavad 2020. aasta lõpust ehitatavad hooned olema kõrge energiasäästlikkuse tasemega ning kasutama suures määral taastuenergiat. Ametiasutuste hoonete projektid peavad neid nõudmisi täitma juba kaks aastat		0,00	0,00	0,00	0,00	
6. Toetame säästlikku energiaallikate kasutamist ning eelisarendame elektri- ja soojusenergia koostootmist. Ei taasta taastuenergiatoetuste maksimist puidupõletamisele Eesti Energia praegustes põlevkivikateldes.	Energeetika	K2		EL 2014-2020 vahenditest toetatavad kaugkütte, korterelamute enegiasäästu ja biokütuse meetmed. Võimalik ka KIKi keskkonnaprogrammi rahastus.		0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Toetame bilansienergia süsteemi rakendamist, kus väiketootjatel on võimalus toota võrku taastuenergiat ja tasaarveldada selle aasta jooksul energiatarhimisega	Energeetika	K1	Mõju riigieelarve kuludele puudub.							
3. Arendame välja taastuenergia teadus- ja innovatsioonisüsteemi, mis loob aluse teadmistemahukale ekspordile energeetikas.	Energeetika	K2		Energiamajanduse arengukava eelnõu koostamise raames on vajalikud teadus-arendustegevused kaardistatud ja elluviimine on kavandamisel		0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Suuname põlevkivisektori arengut väiksema keskkonnamõju poole. Põlevkivi kasutamisel energiaallikana toetame meetmeid, mis kindlustavad põletamisel kõrgeima võimaliku kasuteguri.	Energeetika	K2		Vastavad meetmed on kavandamisel Põlevkivi arengukava raames.		0,00	0,00	0,00	0,00	
6. Põlevkiviresursi maksustamiseks õlitööstuses töötame 2017. aastaks välja naftahinna muutustest sõltuva maksu alused.	Energeetika	K1		Vastavad töörühmad on kavas lähiajal kokku kutsuda.						
1. Suurendame tarbija teadlikkust teavituskampaaniate, koolituste ja juhendamisprogrammide kaudu toiduohutusest, kemikaalide kasutamisest olmetoodetes ning ökoloogilisest jalajäljest	Keskfond	K2	Looduskaitse arengukava 2020.	Loodusharidust viiakse ellu ka Looduskaitse arengukava 2020 alusel (lisaks loodusõppele koolides).		0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Igal elanikul peab olema kättesaadav kvaliteetne, puhas ja vastuvõetava hinnaga joogivesi.	Keskfond	K2	ÜKP rakenduskava 2014-2020. KIKi materjalid.	Meedet rahastatakse EL struktuurifondidest 2014+. KIKi keskkonnaprogrammist on rahastatud nt kaevude rajamist jne.		0,00	0,00	0,00	0,00	
6. Teostame riiklikult Eesti maavarade täieliku kaardistamise ja võimaliku kaevandamise analüüsid, leiame tasakaalu riigi majanduslike ja keskkonnakaitseliste huvide vahel.	Keskfond	K2	Ehitusmaavarade arengukava. Põlevkivi arengukava.	Uue põlevkivi arengukava eelnõu all ette nähtud põlevkivi kaevandamise eelispiirkondade uurimine.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
3. Toetame ajalooliste looduslike pühapaikade kaardistamist riiklikult ja tagame hiite säilimise.	Keskkond	K2	Looduskaitse arengukava 2020.	Looduskaitse arengukavas on valdkond tähtsustatud.		0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Igal Eesti elanikul peab olema kättesaadav kvaliteetne ja puhas joogivesi mõistliku hinnaga. Jätkame linnade ja aleвите reovee puhastusseadmete rajamist ning renoveerimist. Toetame jätkuvalt kasutamispiranguid Ülemiste järve sanitaarkaitsealas.	Keskkond	K2	ÜKP rakenduskava 2014-2020.	Meedet rahastatakse EL struktuurifondidest 2014+.		0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Jälgime, et kavandatavate looduskaitsealade eesmärk ja -režiim oleksid kooskõlas. Tagame eramaadel looduskaitsealade piirangute võrdse kompenseerimise sõltumata sellest, kas piirangud on kehtestatud Natura 2000 võrgustiku aladel või väljaspool seda.	Keskkond	K2	MAK 2007-2013. MAK 2014-2020.	Natura metsatoetust makstakse 2015. a Eesti Maaelu Arengukava 2007-2013 alusel Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD). Toetused jätkuvalt eeldatavalt uue MAK 2020 alusel.		0,00	0,00	0,00	0,00	
6. Looime karjäärade rekultiveerimisfondi, kuhu tehakse karjääri aktiivse majandamise käigus pidevalt sisse makseid, mida kasutatakse hiljem karjääri rekultiveerimiseks.	Keskkond	K1	Mõju eelarvele puudub	Ettevõtetele on maapõuseaduse kohaselt kohustus kaevandusala taastada.	Õigusregulatsiooni muutmise vajadus.					
7. Algatame auditi looduskaitsealade piirangute hindamiseks, et kaaluda kaitseväärtuste otstarbekust ja põhiandmeid.	Keskkond	K1	Auditi läbiviimine ei vaja lisavahendite eraldamist.							
9. Koostame pikaajalise keskkonnahariduse arengu- ja tegevuskava.	Keskkond	K1	Looduskaitse arengukava 2020.	Keskkonnahariduse poliitika kujundamise aluseks on Looduskaitse arengukava 2020.						
10. Toetame riigi, ettevõtete ja ülikoolide partnerlust rohemajanduspoliitika väljatöötamisel, mis on suunatud toodete materjalikulu vähendamisele, toodete taaskasutuse võimaluste suurendamisele ja kohalike materjalide kasutamisele ning tootmise keskkonnamõju vähendamisele. Kaalume maksusoodustuste rakendamist.	Keskkond	K2	Riigi jäätmekava 2014-2020. ÜKP rakenduskava 2014-2020	Osaliselt katab teemat ja viiakse tegevusi ellu. EL 2014-2020 toetatakse jäätmete taaskasutust ja ettevõtete ressursitõhusust.		0,00	0,00	0,00	0,00	
1. Looime toetusfondi, et aidata koduomanikel investeerida taastuenergiaalandustesse ja küttesüsteemide uuendamisse.	Keskkond	K2	ÜKP rakenduskava 2014-2020. Riigi eelarvestrategia	EL 2014-2020 vahenditest toetatakse taastuenergiat küttemajanduses ja korterelamutes. CO2 tulust toetatakse elamute erikütusel katelde vahetust.		0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Töötame välja toetussüsteemi säästlike ja madala energiatarbega majade edendamiseks, sh projekteerimiseks ja ehitusjärelvalveks.	Keskkond	K2		EL 2014-2020 vahenditest toetatakse liginullenergiahoone ehitusprojektide koostamist.		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
3. Toetame riiklikult nõukogudeaegsete militaar-, põllumajandus- ja tööstushoonete lammutamist.	Keskkond	K1	KIKi aruanded.	Tegevust on rahastatud KIKi keskkonnaprogrammist (riigieelarvet ei mõjuta). Maht on olnud ca 1 mln aastas.						
4. Toetame pikaealiste puittoodete kasutamist, näiteks avaliku sektori hoonete ehitamist puidust. Vajalikud on investeringutoetused puittoodete arendusse, töötlemistehnoloogiasse ja toodete turustamisse. Keskkonnahoidlike hangete korraldamisel loome võimaluse kasutada ehitise ühe hinnatava parameetrina süsinikujalajälge.	Keskkond	K2	ÜKP rakenduskava 2014-2020. KKM-i materjalid.	EL 2014-2020 toetatakse ettevõtlust, sh teadus-arendust, ressursitõhusust jne. KKM on kavandamas uue hoone ehitamist puidust.		0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Arendame Võru kutsehariduskeskuse juures lõpuni välja puidutöötlemise kompetentsikeskuse, mis hakkab eest vedama innovatsiooni puidutöötlemise vallas.	Keskkond	K		Projekti eelarve maksumus SF 2007-2014 vahenditest 3,8 mln, sealhulgas SF 3,2, riigieelarve 0,126, erasektor 0,4 meur		0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Selleks, et motiveerida jäätmete sorteerimist, võimaldame omavalitsusel suuremates piirides otsustada kohustusliku jäätmeveo sageduse üle.	Keskkond	K1	Jäätmeseadus. Riigieelarvele otsene mõju puudub.	Käimas jäätmekorralduse reform.	Vajalik õigusregulatsiooni muutus.					
5. Toetame jäätmeveo korralduse põhimõtete ajakohastamist. Selleks, et stimuleerida jäätmete sorteerimist ja keskkonnahoidlikumaid jäätmekäitlusviise ning tagada kohalikele omavalitsustele jäätmehoolduse korraldamiseks püsivam rahastus, toetame uue keskkonnatasude raamkava koostamise käigus välja Euroopa Liidu jäätmehierarhiast sõltuva jäätmekäitluse keskkonnatasudega maksustamise mudeli.	Keskkond	K2	Keskkonnatasude raamkava. Keskkonnatasude muutmise seaduse eelnõu. Jäätmeseadus.	Kava ja keskkonnatasude seaduse muutmise eelnõu välja töötatud, vastu võetud VV ressursitasude määrus. Käimas jäätmekorralduse reform.		0,00	0,00	0,00	0,00	
1. Soodustame keskkonnasõbralikumate kütuste ja tehnoloogiate kasutamist laevadel ning tõstame reostustõrjevõimekust sadamates. Loome tõrjefondi keskkonnareostuse tõrjumise võimekuse suurendamiseks ja õnnetuste likvideerimiskulude katmiseks ning määrame selgemalt riigi ja omavalitsuse ülesanded reostuse likvideerimisel.	Keskkond	K1	Maksud laekuvad ettevõtjatelt ja selle arvelt rahastatakse kulusid, mõju eelarvele ei ole		Vajalik õigusregulatsiooni muutmise.					
3. Eesti suuremate reoveepuhastite väljalasud peavad olema pideva seire objektiks.	Keskkond	K1	Vajadusel seire prioriteetide ümbervaatamine.	Veekaitse järelevalvet teostab Keskkonnainspeksioon.						
1. Võimaldame füüsilisest isikust metsaomanikul müüa tulumaksuvabalt oma metsast saadud metsamaterjali 5000 euro ulatuses aastas.	Keskkond	K	2014.a FIDEK alusel oli metsamaterjali müügiga seotud 1310 juhtu. Mõju arvutamisel on eeldatud sarnast mahtu.			-1,3	-1,3	-1,3	-1,3	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2016	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2017	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2018	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
2. Toetame ühistegevuse arendamist, et suurendada erametsaomanike konkurentsivõimet. Suurendame hüppeliselt puidu energiakasutust, mis aitab kaasa tööhõive parandamisele maapiirkondades.	Keskkond	K2	ÜKP rakenduskava 2014-2020. Maaelu arengukava 2014-2020 (MAK). KIK.	EL 2014-2020 vahenditest panustatakse muu hulgas hakkpuidu kasutuse kasvu (energiameetmed). Metsaomanikke toetatakse MAKist ja KIKi keskkonnaprogrammist.		0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Hoiame Eesti põlise riigimetsa riigi omanduses ja tagame riigimetsa jätkusuutliku ja heaperemeheliku majandamise.	Keskkond	K2		Riigimetsa majandamisega tegeleb RMK.		0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Loomme väikemetsaomanikele metsamajandamiseks lihtsad ja läbipaistvad regulatsioonid, toetame metsaühistute tegevust ning kaasame maaomanikud võimalikult varajases planeerimisfaasis kõikidesse nende omandit puudutavatesse protsessidesse.	Keskkond	K2	MAK 2014-2020 meede "Metsa majandusliku ja ökoloogilise elujõulisuse parandamine"	Metsaomanikke toetatakse MAK 2014-2020 meetmest "Metsa majandusliku ja ökoloogilise elujõulisuse parandamine", meetme maht 10 mln eurot ja KIKi keskkonnaprogrammist.	Õigusregulatsiooni muutmine.	0,00	0,00	0,00	0,00	
1. Seisame selle eest, et jahipidamine kui harrastus jääks ka edaspidi kättesaadavaks kõigile asjast huvitatutele sõltumata sissetulekust ja ühiskondlikust positsioonist. Oleme seisukohal, et riigi rolli jahinduspoliitika kujundamisel tuleb suurendada, selleks loome keskkonnaministeeriumis jahindusliku üksuse.	Keskkond	K	Ühe uue töökooha loomise hind 45 tuh eurot. Eeldatud 3 koha loomine.	KKMi on olemas metsaosakond (sh jahinduse nõunik), kes tegeleb jahindusega. Lisaks tegeleb sellega ka Keskkonnaamet.	Eeldab KKMi põhimääruse muutmist.	-0,35	-0,35	-0,35	-0,35	
1. Madala ja keskmise palgaga töötajate maksukoormuse langetamiseks kehtestame astmelise tulumaksu.	Maksud	K	RM prognoos suvi14. Füüsilise isiku tulu osa, mis ületab 1600 eurot kuus, maksustatakse määraga 29%.		Eeldab seadus(t)e muutmist.	266,00	314,00	375,00	447,00	Arvestatav mõju inflatsioonile. Piirmaksu määra tõstmise võib teoreetiliselt vähendada kõrgepalgaliste töötajate soovi suurendada tööpanust või hakata seda hoopis vähendama. Võrdsustab ühiskonna tulujaotust.
2. Soodustame noorte, õppurite, piiratud töövõimega inimestega ja eakate tööhõives osalemist, selleks langetame nende eest makstavat sotsiaalmaksu 13% võrra	Maksud	K	Mõju leidmiseks vajalikke algandmeid ei ole veel koos. Vt Praxise mõjuanalüüs.		Eeldab seadus(t)e muutmist.					

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
Käibemaks on Eestis üsna kõrge ning põhjustab suurema maksukoormuse neile, kes kulutavad enamiku oma sissetulekust tarbimisele ehk üldjuhul väiksema sissetulekuga ja lastega leibkonnad. Seetõttu peame oluliseks käibemaksu osakaalu vähenemist kogu maksutulust. Maksustame tervishoiu eesmärgil tervist kahjustavate ainete tarbimist ja viime sisse autode luksusmaksu.	Maksud	K1	KM 20% määra langetamine 19%le. Eeldusel, et tarbimine ei muutu		Ei eelda muudatusi	0,00	0,00	0,00	0,00	Kerge inflatsiooni vähendav mõju.
1. Tõstame alkoholi ja tubakatoodete kui tervist kahjustavate ainete aktsiisi vähemalt palgatõusuga samas tempos.	Maksud	K2		Hetkel kehtiv seadus tagab aktsiismäärade tõusus kiiremas tempos. kui seda on palgakasv	Eeldab seadus(t)e muutmist.	0,00	0,00	0,00	0,00	Kerge inflatsiooniline mõju.
2. Seadustame nikotiini sisaldava e-sigareti vedeliku müügi ka mitteravieesmärgil ja maksustame selle aktsiisimaksuga.	Maksud	K	Kuna maksustamise objekt/alus on defineerimata/teadmata ei ole võimalik mõju hinnata. 2013. a jäi e-sigarettide täitevedelikkude ostmise tõttu ca 3 mln eurot makse laekumata, seega aktsiisi kehtestamise mõju hindamise eelduseks oleks e-sigarettide tarbimisest saamata jäänud tulu ning kuna tarbimine on aastaga kasvanud eeldame saamata jäänud tuluks ca 5 mln.		Eeldab seadus(t)e muutmist.	5,00	5,00	5,00	5,00	
3. Kehtestame energijookidele kui tervist kahjustavatele toodetele aktsiisimaksu.	Maksud	K	Hinnanguliselt juuakse Eestis ca 4 mln liitrit energijooke (ca 10 mln purki/pudel). Maks kehtiks purgilt/pudelilt kohta ning määr oleks 0,2 eurot (ehk arvestatav hinnatõus).		Eeldab seadus(t)e muutmist.	2,00	2,00	2,00	2,00	
§ Kehtestame üle 35 000 euro maksvatele sõiduautodele luksusautomaksu. Iga seda piiri ületav euro on maksustatud 40 sendiga. Soetamismaksu hulka loetakse ka lisavarustus, mis soetatakse aasta jooksul pärast auto soetamist. Autotööstuse puudumise tõttu mõjutab autode soetamine negatiivselt meie jooksevkonto tasakaalu ehk viib raha välja. Maksust on vabastatud keskkonnasõbralikud sõidukid.	Maksud	K	Täpsed andmed autode hindade jaotuse kohta puuduvad.		Eeldab analüüse ja seadusemuudatusi					
§ Maksustame füüsilise isiku passiivtulu 26% maksumääraga. Dividendide maksustamisel arvestatakse füüsilise isiku maksukohustusest maha juriidilise isiku tasutud tulumaks ehk tegelik maksumäär võrdub 6%ga	Maksud	K	MTA 2013 INF1 andmed dividendide kohta, mida on kasvatatud keskmise palga tempos.		Eeldab seadus(t)e muutmist.	30	32	34	36	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
§ Renditulult lubame maksuvabalt maha arvata 60% renditulust, et katta kinnisvaraga seotud kulutusi.	Maksud	K	MTA 2013 FIDEK andmed üüri- ja renditulu kohta, mida on kasvatatud keskmise palga tempos. Rakendub aastase viitajaiga.		Eeldab seadus(t)e muutmist.		-7,0	-7,4	-7,9	
2. Jaotame teede kasutamise eest raskeveokitelt võetava tasu õiglasemalt Eesti ja võõramaiste ettevõtete vahel. Selleks kehtestame üldise raskeveokimaksu kõigile riigis sõitvatele veokitele ja tühistame registripõhise maksu.	Maksud	K	Kogutav maksutulu ei tohiks jääda praegu raskeveokimaksust laekuvast summast väiksemaks.			4,50	4,60	4,80	5,00	
3. Allutame põlevkivi hinna turukonkurentsile. See võimaldab riigil teenida oma maavaralt lisatulu, soodustab põlevkivist suurema lisandväärtuse loomist ja kohtleb maavara kasutavaid ettevõtteid võrdsemalt	Maksud	K			Eeldab seadus(t)e muutmist.					
§ Alates kolmandast kasumlikust aastast ja 30 000 eurot ületava omakapitali puhul maksustatakse ettevõtte iga-aastane kasum 7% maksumääraga juhul, kui viimasel kolmel aastal makstud tulumaks on väiksem kui 7%. Varem makstud tulumaksu saab tasutavast maksust maha arvata kasumi jaotamisel. Uutele ja väikestele ettevõtetele säilitame praeguse maksusüsteemi. Põhimõtte jaotab staažikamate ja suuremate ettevõtete kasumi eri aastate vahel ühtlasemalt, samal ajal ei suurene nende maksukoormust pikas perspektiivis oluliselt. Samuti motiveerib see rahvusvahelisi korporatsioone jaotama kasumit Eestis, kuna osa kasumi jaotamisel tekkivast maksukohustusest on avansilisel tasutud.	Maksud	K	RM prognoos suvi14. Eeldus on, et 20% kasumist läheb peitu. Äriregistri andmed.		Eeldab seadus(t)e muutmist.	10	10	11	11	
§ Kehtestame krediitkulukuse määrale lae. Allutame laenu väljastavad ettevõtted Finantsinspektsiooni kontrollile ja kehtestame litsentsitasu, mis kataks järelevalvega seotud kulud.	Maksud	K			Eeldab seadus(t)e muutmist.	0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Vabastame tulumaksust PRIA toetused, mida makstakse kaitsekohustuse teatise alusel tehtavate tööde kompenseerimiseks.	Maksud	K			Eeldab seadus(t)e muutmist.					
1. Koondame riigiasutused maakondades ühtsetesse riigi teenuskeskustesse. Nii on riigile odavam ja inimestele mugavam.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K			Riigimajade ideest on räägitud, kuid seni teostuseni pole veel lõutud.					

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
2. Tagame üleriigilistele kodanikuühendustele sõnaõiguse Riigikogu komisjonide töös. Võtame seadusandlikud otsused vastu avalikule arutelule ja mõjude analüüsile toetudes ning kaasame otsuste ettevalmistamisse kodanikuühenduste esindajad ja asjatundjad.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K1	Täiendavat kulu ei kaasne							
4. Kehtestame erakonna reklaamikulude ülempiiriks 500 000 eurot kalendriaastas. Nii saavad valimistulemuste kaalukeeleks ideed, mitte <u>erakondade rahastajad</u> .	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K1	Kulusid ei kaasne.		Õigusaktide muudatused.					
1. Sätestame, et Riigikogus arutusele tulevatele olulisimatele seaduseelnõudele lisatakse analüüs selles kavandatavate muutuste keskonna- ja sotsiaalsete mõju kohta, sealhulgas soolise võrdõiguslikkuse vaatekohast.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K1	Kulusid ei kaasne.		Õigusaktide muudatused.					
2. Töötame välja kohalike omavalitsuste kaasamise hea tava.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K1	Täiendavat kulu ei kaasne							
3. Loome juriidilise aluse, et eestkosteorganisatsioonid ja vabaühendused saaksid kaitsta oma sihtrühmade õigusi kohtus.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K1	Kulusid ei kaasne.		Õigusaktide muudatused.					
4. Suurendame riigikantselei rolli horisontaalsete poliitikate koordinaatorina. Toetame strateegiliste muudatuste kavandamiseks ja elluviimiseks valdkonnaüleste mitmekülgsede töövormide (võrgustikud, töörühmad, projektmeeskonnad jne) juurutamist avalikus teenistuses.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K1	Kulusid ei kaasne.							
7. Vähendame dubleerimist maavalitsuste ja omavalitsusliitude vahel. Osa maavalitsuste ja väiksemate omavalitsuste ülesandeid anname üle <u>omavalitsusliitudele</u> .	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K1	Eeldame, et ülesannetega antakse üle ka eelarve ehk täiendavat kulu ei kaasne							
13. Töötame välja õiguslikud alused rahvahääletuste laialdasemaks kasutuselevõtuks.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K1	Kulusid ei kaasne.		Õigusaktide muudatused.					
1. Muudame erakondade rahastamise süsteemi, jagame pool eraldisest kõigi erakondade vahel, kes on kogunud vähemalt 2% valijate häältest, proportsionaalselt valimistel kogutud häältega. Teine pool eraldisest jagatakse kõigi parlamendis esindatud erakondade vahel võrdselt. Erakondadel, kes kogusid vähemalt 1% valijate toetuse, säilib 10 000-eurone toetus.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K1	Täiendavat kulu ei kaasne. Olemasoleva toetuse jagunemise muudatused.							

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve-positiooni- le 2016	Mõju VS eelarve-positiooni- le 2017	Mõju VS eelarve-positiooni- le 2018	Mõju VS eelarve-positiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
2. Poliitilise konkurentsi elavdamiseks lihtsustame uute tulijate pääsu parlamenti. Selleks vabastame erakonna, kes osaleb Riigikogu valimistel esimest korda, kautsjoni maksimisest ja anname üksikkandidaatidele mandaadi samadel tingimustel nagu erakondade kandidaatidele.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K	Eeldusel, et 100 Riigikokku kandideerijat maksab valimiskautsjoni 355 eurot ja ei osutu Riigikokku valituks. Tulusid jääb riigil saamata 35 500.-		Õigusaktide muudatused. Võimalik tulude vähenemine.	0,00	0,00	0,00	-0,04	
3. Muudame üleriigilised valimisnimekirjad avatuks. Reastame kandidaadid üleriigilises nimekirjas vastavalt nende kogutud häälte arvu suhtele ringkonna lihtkvooti. Kui häälte arvu suhe ringkonna lihtkvooti on võrdne, saab kompensatsioonimandaadi kandidaat, kes on eritatud nimekirjas osasol	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K1	Kulusid ei kaasne.		Õigusaktide muudatused.					
4. Selleks, et tugevdada saadikute sidet oma valimisringkonnaga, lubame Riigikogu liikmetel kuuluda samal ajal kohaliku omavalitsuse volikogusse, kuid välistame topelttasu saamise.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K1	Kulusid ei kaasne.		Õigusaktide muudatused.					
5. Välistame riigivaraseaduses nimetatud juriidiliste isikute nõukogu liikmete nimetamisel Riigikogu liikmete määramise nimetatud nõukogudesse	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K1	Kulusid ei kaasne.							
6. Muudame põhiseadust selliselt, et Riigikogu liikmele ei laiene puutumatus. Riigikogu liikmel ei ole oma ausa tegevuse tagamiseks vaja laiemat kaitset kui on näiteks Eesti Vabariigi Presidendil, Vabariigi Valitsuse liikmel, riigikontrolöril või õiguskantsleril.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K1	Kulusid ei kaasne.		Õigusaktide muudatused.					
1. Korrastame riigi IKT-juhtimist ning muudame selle ametkonnaüleseks ja tsentraalselt koordineeritavaks. Looime riigi IT-arhitektide institutsiooni.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K2	IT-arhitektid (asutuste IT juhid) on täna olemas ja nendevaheline võrgustik toimib. Selle baasil eraldi institutsiooni (asutuse) loomine tähendaks täiendavat kulu, kuid selle mahtu pole võimalik informatsiooni üldistusastme tõttu võimalik hinnata.			0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Arendame välja riigi ja kohalike omavalitsuste ühised IT-platvormid.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K2	Riigiasutuste platvorm juba töö	Teostatav struktuurivahendite toel.		0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Toetame e-residentsuse projekti arendust ja aitame selle sisustada vajalike teenustega.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K	Asutuste kulud kaetakse riigilõivu arvelt. Arendused on võimalikud SF vahenditest. Projektimeeskonna kulu aastas ca 0,8 mln eurot	MKM on alustanud e-residentsuse projektiga.		-0,80	-0,80	-0,80	-0,80	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve-positiivsele 2016	Mõju VS eelarve-positiivsele 2017	Mõju VS eelarve-positiivsele 2018	Mõju VS eelarve-positiivsele 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
6. Soodustame vabavara arendamist ja kasutamist, vaatame üle riigi litsentsipoliitika ning eelistame võimaluse korral vabavaralahendusi.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K2		Litsenseerimispoliitika suunised on juba olemas, mis soodustavad vabavaralise tarkvara teket.	MKMi hinnangul on selleks tegevuseks täiendava ressursi suunamine ebaotstarbekas	0,00	0,00	0,00	0,00	
8. Juurutame praegused e-tervise (ennekõike digiregistratuur ja digilugu) lahendused. Jälgime, et tervishoiuteenuste osutajad kasutaksid e-tervise infosüsteemi.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K2		Tervise infosüsteem (Digilugu) on loodud 2008. aastal. Tervishoiuteenuste osutajatel on kohustus edastada patsiendi terviseandmeid tervise infosüsteemi alates 2009. aastast. (Sotsiaalministri määrus nr 53 "Tervise infosüsteemi edastatavate dokumentide andmekoosseisud ning nende säilitamise tingimused ja kord"). Tsentraalse digiregistratuuri projekt on töös.		0,00	0,00	0,00	0,00	
11. Aitame inimestel, kes e-teenuseid ei kasuta, saada digiassistentide võrgustiku toel osa e-teenuste võimalustest.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K2		Kogukonna koolitusi planeeritakse rahastada SF vahenditest. Digiassistentide võrgustiku loomine on täiendav kulu. Kulu on ühe inimese palgakulu ca eesti keskmine palk + majandamiskulud.		0,00	0,00	0,00	0,00	
12. Selleks, et vähendada digitaalset lõhet, alustame keeletehnoloogia kasutamist riiklike teenuste pakkimisel. Toetame eesti keele arengut keeletehnoloogiate piisava rahastamise, eestikeelsete arvutiprogrammide laialdasema kasutuselevõtu ning rahvuskultuuri säilikut ja arhiivide digitaliseerimise ja avalikustamise (ligipääsu võimaldamise) kaudu.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K2		Digitaliseerimine kavandatud ja abikõlblik struktuurivahenditest		0,00	0,00	0,00	0,00	
13. Suurendame e-riigi teenuste kättesaadavust võõrkeeltes.	Avatud valitsemine ja riigihaldus	K2		Teostatav struktuurivahendite toel.		0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Viime ellu haldusreformi. Selleks tugevdame omavalitsusliite, toetame omavalitsuste liitumist ja viime osa maavalitsuste ülesandeid omavalitsusliitidesse üle. Järgmise sammuna taastame maakondliku omavalitsuse.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	K2	Eeldame, et ülesannetega koos antakse ka eelarve üle ehk täiendavat kulu ei kaasne.	Kohalike omavalitsuste liitumine toimub.	eeldab seadusemuudatust	0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Soodustame maapiirkondade ettevõtete liitumist elektrivõrguga. Selleks katame osaliselt liitumistasud ettevõtetele, kes loovad töökohti väljaspool suuremaid keskusi.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	K	2013.a oli EE kogutud liitumistasud 14,1 mln eurot. Riigieelarve mõju ei ole võimalik prognoosida.							

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarvepositsiooni 2016	Mõju VS eelarvepositsiooni 2017	Mõju VS eelarvepositsiooni 2018	Mõju VS eelarvepositsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
2. Tõstame ühistranspordi dotatsioone maakonnasiseste ja mittetasuvate maakonnavaheliste liinide toetuseks.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	K	Maakonnavedude kogukulu on ca 35 mln (sh 22 mln dotatsioon + 13 mln piletitulu). Võimalik tõsta kuni 13 mln. Tabelis toodud 1% tõstmise maksumus. Maakonnavahelise transpordi riikliku tellimuse puhul riik juba katab dotatsiooniga selle osa mis piletitulust puudu jääb. 2016 ühistranspordi toetuste baas on 64 mln.			-0,22	-0,22	-0,22	-0,22	
5. Tagame, et Eesti lennuväljad ja sadamad on heas korras ning loovad tingimused Eesti rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmiseks. Tagame senisest kvaliteetsema regionaalse lennuühenduse Eesti saartega	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	K2		Lennuühendus saartega toimib. Lennujaamade ja sadamate arendusi tehakse sh SF vahenditest.		0,00	0,00	0,00	0,00	
6. Tagame kvaliteetse praami- ja lennuühenduse saartega.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	K2	Ühendused toimivad.			0,00	0,00	0,00	0,00	
7. Lõpetame ooteala kasutamise eest tasude võtmise Koidula ja Luhamaa piiriületuspunktis kõigi sõidukite juhtidelt, kui sõidukile on võetud järjekorakoht elektroonilise piirijärjekorra broneerimise keskkonnas ja selle eest on tasutud ning kui sõiduki ainsaks teenuseks, mida ooteala haldaja osutab, on sõiduki piiripunkti suunamine ja selleks vältimatult vajalikud toimingud.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	K	Parkimise korraldamine on halduslepinguga erasektoris. Lepingu muutmiselega tuleb riigil korvata saamata jäänud tulu, millega erasektor korraldab parkimist ja haldab parklaid.			-1,44	-1,44	-1,44	-1,44	
8. Regionaalse rongiliikluse arendamiseks perspektiivsetel suundadel, sh Riisipere-Haapsalu lõigul rongiliikluse taastamiseks, Lelle-Pärnu lõigu rekonstrueerimiseks ja Tartu reisirongikiiruse tõstmiseks 160 km/h-ni, analüüsime seni tehtud investeeringute mõju reisirongiliiklusele ja erinevaid finantseerimisvõimalusi.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	K1	Analüüs ei too kaasa lisakulusid							
2. Igas maakonnas näeme maakonnalinna kõrval ka väiksemaid linnu ja suuremaid vallakeskusi kui kohalikke arengumootoreid ja teenuste osutajaid.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	K2		Käesoleva poliitika jätkamine		0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Taastame riigi maakondlike investeeringute programmi. Selleks anname kindla osa valdkondlikest investeeringuvahenditest otsustamiseks maakonna tasandile.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	K1	Kulu ei kaasne							
7. Teeme seaduseelnõude juures kohustuslikuks regionaalpoliitilise mõju analüüsi.	Regionaalareng ja kohalik omavalitsus	K1	Kulu ei kaasne							

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
10. Kaasame ülikoolide regionaalsed kolledžid regionaalse arengu ja kohaliku ettevõtluse arendustöösse. Jätkame regionaalsete kompetentsikeskuste rahastamist.	Regionaalaren g ja kohalik omavalitsus	K2		Kompetentsikeskusi juba rahastatakse. Eesmärk peab olema nende iserahastamine.		0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Suurendame linnaosade ja osavaldade otsustusõigust.	Regionaalaren g ja kohalik omavalitsus	K1	Kulusid ei kaasne							
4. Rakendame kaasava eelarvestamise põhimõtteid. Osa omavalitsuse tuludest anname otsustamiseks otse elanikele.	Regionaalaren g ja kohalik omavalitsus	K1	Kulude kasvu ei pea tingimata kaasnema							
§ Esimene samm – maakondade tugevdamine. Maakondlikul tasandil suurendame omavalitsusliitude tähtsust, omavalitsusliitudele antud ülesannete hulka ja neile eraldatud rahalisi vahendeid. Osa maavalitsuste ülesandeid anname üle omavalitsusliitudele. Maavalitsustest kujundame kohalikud riigi teeninduskeskused. Kohalikul tasandil toetame omavalitsuste vabatahtlikku liitumist mõistlikes piirides.	Regionaalaren g ja kohalik omavalitsus	K1	Kulude kasvu ei pea tingimata kaasnema							
§ Teine samm – kohalike omavalitsuste arvu ja ülesannete muutmine. Kohalikul tasandil teeme omavalitsustele ettepanekud liitumiseks, et igasse maakonda jääks mõistlik arv omavalitsusi. Juhul, kui omavalitsus ei liitu, siis vaadatakse tema ülesanded üle, et need oleksid väiksele vallale jõukohased. Rakendame põhimõtet „väike omavalitsus – vähem ülesandeid, suur omavalitsus – rohkem ülesandeid“. Need ülesanded, mida ei ole mõistlik või jõukohane vallas korraldada, koondame maakonda, omavalitsusliitu.	Regionaalaren g ja kohalik omavalitsus	K1	Kulude kasvu ei pea tingimata kaasnema							

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
§ Kolmas samm – kahetasandiliste omavalitsuste loomine. Maakondlikul tasandil ehitame üles maakondliku omavalitsuse koos valitava maakoguga. Selleks ei ole vaja lisaraha, vahendid koondame omavalitsusliidust, praegusest maavalitsusest ja esimese tasandi omavalitsustest. Maakondlikusse omavalitsusse koondame kõik need ülesanded, mida ühes vallas või väiksemas linnas ei ole kohapeal mõistlik teha: alates ühistranspordist ja jäätmemajandusest kuni ehitusjärelevalve ja planeerimiseni. Kaotame omavalitsusliidud ja riiklikud maavalitsused praegusel kujul. Praegusest maavalitsusest kujundame riigi teeninduskeskused, mille ülesanne on kohalike riigiteenuste korraldamine ja koordineerimine, järelevalve ja riigi esindamine maakonnas.	Regionaalaren- g ja kohalik omavalitsus	K1	Kulude kasvu ei pea tingimata kaasnema							
6. Toetame üleriigiliste omavalitsusliitude ühinemist üheks tõhusaks organisatsiooniks.	Regionaalaren- g ja kohalik omavalitsus	K1	Kulude kasvu ei pea tingimata kaasnema							
7. Kehtestame pealinnaseaduse. Lõpetame olukorra, kus Toompea võitlus Tallinna vastu kahiustab tervet omavalitsussüsteemi.	Regionaalaren- g ja kohalik omavalitsus	K1	Kulude kasvu ei pea tingimata kaasnema							
1. Tõstame kõigi sisejulgeoleku valdkondade – politsei - ja piirivalve, pääste, vangla-, maksu- ja tolliametnikud – miinimumpalka vähemalt 12% ning seome selle edasise tõusu keskmise palga tõusuga.	Siseturvalisus	K	Siseturvalisuse valdkonna riigispetsiifiliste ametikohtade (politsei- ja piirivalveametnikud, päästeteenistujad, vanglaametnikud ning tolliametnikud ja uurijad EMTAs) palgafonid kasv 10% 2014 a palgafondi alusel.			-18,56	-18,56	-18,56	-18,56	
2. Suurendame piirkonnakonstaablite arvu, esmatähtsaks peame piiriäärseid tööpiirkondi.	Siseturvalisus	K	Politseiametnike palgafondi kasv 10%			-10,60	-10,60	-10,60	-10,16	
6. Toetame vabatahtlike ja panustame kogukonnapõhise korrakaitse ja päästetegevuse arendamisse.	Siseturvalisus	K	Soetatakse juurde 10 päästepaati. 2017-2019 a soetatakse juurde kolm senistest suurema kandevõimega kopterit (arvestatud lisanduva eksploatatsioonikuluga 15% - meeskonnad, väljaõpe, kütus, varuosad, hooldus, kindlustus jms); suurendatakse vabatahtlike päästjate rahastust; tõstetakse			-2,65	-35,19	-45,10	-44,24	
1. Pöörame rohkem tähelepanu kuriteo- ja õnnetusjuhtumite ennetusele ning ergutame vabatahtlikku kindlustamist.	Siseturvalisus	K	Ennetuste toetuse suurendamine 10% 2015 a toetuste baasil			-0,29	-0,29	-0,29	-0,29	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
4. Seisame internetivabaduse eest ja parandame inimeste turvalisust küberruumis.	Siseturvalisus	K2		Jooksev tegevus mida juba tehakse, osaliselt kavas rahastada SF vahenditest.						
5. Võitleme korruptsiooni vastu. Jälgime, et Eesti seadustes järgitakse GRECO soovitusi ja ka erasektoris oleksid sanktsioonid tõhusad.	Siseturvalisus	K1	Täiendavaid kulusid ei kaasne.							
7. Loome pankrotivõlgnike registri, mis annaks avalikkusele, eelkõige lepingupartneritele vajalikku teavet pankrotivõlgniku kohta.	Siseturvalisus	K	Aluseks võetud huvide deklaratsioonide register (HDR): arendamine ja hooldus			-0,20	-0,07	-0,07	-0,07	
9. Kaitseme Eesti riigi piiri. Ehitame välja kontrolljoone Eesti ja Venemaa vahel ning tagame piirivalve füüsilise ja tehnilise võimekuse. Loome piirikordonitesse kiireageerimisüksused.	Siseturvalisus	K	Kogu idapiiri väljaehitamine (rajatised, seadmed jms) ning selle hilisem eksploatatsioon ja hooldus (10% investeeringust). NB Ei sisalda lõunapiiri väljaehitamist (vajalik sisepiiri ajutiseks sulgemiseks). Kiireageerijate täiendav palkamine, nende varustamine ja väljaõpe.			-19,00	-35,50	-22,50	-9,90	
11. Kriminalseerime inimkaubandusega seotud teenuste kasutamise. Muu hulgas tagame, et inimkaubanduse ohvrikt seksiteenuste ostmine on kriminaalkorras karistatav, samuti sätestame selged piirangud orjastavale tööle.	Siseturvalisus	K1	Kulusid ei kaasne.		Õigusaktide muudatused.					
12. Kaalume raviprogrammidest keelduvate pedofiilide avaliku registri loomist.	Siseturvalisus	K	Aluseks võetud huvide deklaratsioonide register (HDR): arendamine ja hooldus			-0,20	-0,07	-0,07	-0,07	
13. Vähendame oluliselt narkosurmade arvu, eraldades kriminaalpolitseile rahalisi vahendid raskete sünteetiliste narkootikumide tänavamüügi vastu võitlemiseks.	Siseturvalisus	K	Politseiametnike palgafondi kasv 5% 2014 a fondi baasil			-5,30	-5,30	-5,30	-5,30	
14. Selleks, et inimestel oleks parem ülevaade oma laenudest ja kohustustest ning võimalik adekvaatselt oma laenuvõimekust hinnata, kaalume positiivse krediidiregistri loomist.	Siseturvalisus	K	Aluseks võetud uue kriminaalmenetluse registri maksumus			-1,50	0,00	0,00	0,00	
15. Selleks, et kaitsta kodanike põhiõigusi ja -vabadusi ning parandada turvateenuste turgu, seadustame eradetektiiiviteenuse pakkumise. Selleks litsentseerime nende tegevuse ning reguleerime eradetektiiivide õigused, kohustused, vastutuse ja järelevalve nende üle.	Siseturvalisus	K1	Kulusid ei kaasne.		Õigusaktide muudatused.					
16. Ehitame uue Tallinna Vangla Rae valda ja likvideerime viimased nõukogudeaegsed laagritüüpi vanglad Tallinna kesklinnast ja Harkust.	Siseturvalisus	K2		Uus Tallinna Vangla valmib 2018. aastal		0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve-positiivsele 2016	Mõju VS eelarve-positiivsele 2017	Mõju VS eelarve-positiivsele 2018	Mõju VS eelarve-positiivsele 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
1. Kaotame õiguslikud takistused omavalitsuste koostöös ühiste korraaitseametnike palkamiseks. Loome väljaõppestandardid kohaliku omavalitsuse korraaitseametnikele.	Siseturvalisus	K1	Õigusruumi korrastus ja väljaõppestandardite loomine täiendavat kulu ei too.							
2. Töötame välja Eesti oludesse sobiva kriminaalmenetluse seadustiku, mis vastab tänapäevastele kohtumenetluse nõuetele. Töötame selle nimel, et nii prokuratuuri, politsei kui ka kohtute vaheline tegevus oleks tõhus. Algatame programmi, millega asume aktiivselt kaasama noori õigusteadlasi prokuratuuri koosseisu.	Siseturvalisus	K1	Kulusid ei kaasne.		Õigusaktide muudatused.					
3. Vähendame dubleerimist politsei- ja piirivalveameti ja päästeameti ning ministeeriumi osakondade vahel. Poliitikate loomine peab toimuma ministeeriumis, elluviimine ametites.	Siseturvalisus	K1	Süsteemi korrastus kulusid ei too.							
5. Tagame kiire menetluse ja mõjusa karistuse. Tugevdame kriminaalpolitseid, lihtsustame ja kiirendame kriminaalmenetlust. Menetlus peab kannatanut säästma ega tohi põhjustada uusi kannatusi ja kulusid. Seame eesmärgiks kuritegudega ja väärtegudega tekitatud kahju kiire ja õiglase hüvitamise kannatanule.	Siseturvalisus	K	PPA tegevuskulude kasv 1% 2015 a kulude baasilt.			-1,53	-1,53	-1,53	-1,53	
7. Toetame vabatahtlike päästjate ja korraaitsejate tegevust. Täiendame vabatahtlike päästekomandode varustust ning suurendame riigi osalust vabatahtlike päästekomandode ja merepäästekomandode kulude katmisel.	Siseturvalisus	K	Ennetuste toetuse suurendamine 10% 2015 a toetuste baasil			-0,29	-0,29	-0,29	-0,29	
9. Kahekordistame politsei eriuksuse K-komando suurust ja parandame eriuksuste koostoimimist.	Siseturvalisus	K	PPA tegevuskulude kasv 5% 2015 a kulude baasilt.			-7,65	-7,65	-7,65	-7,65	
1. Säilitame kaitsekulutused vähemalt tasemel 2% SKT-st.	Riigikaitse	K1	Täiendavat kulu ei kaasne.							
2. Pidevalt Eestis viibivad NATO liitlaste maa-, mere- ja õhuväeüksused tagavad usutava heidutushoiaku.	Riigikaitse	K1	Täiendavat kulu ei kaasne.							
3. Säilitame noormeeste kohustusliku ajateenistuse ja soodustame ajateenistusse astumist.	Riigikaitse	K1	Täiendavat kulu ei kaasne.							

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
4. Tasustame reservõppekogunemistel osalemist valitsuse ja tööandjate koostöös ning määras, mis motiveerib kaitsekohustuslasi õppekogunemistel osalema.	Riigikaitse	K	Töötasu säilitamine eeldusel, et reservväelase toetus sõltub tema eelmise aasta sotsiaalmaksuga maksustatud tulust, kuid ei ole väiksem kui 2014.a lõpul kehtiv toetuse määr vastavas auastme põhigrupis.			-0,20	-0,20	-0,20	-0,20	
5. Eesti osaleb aktiivselt kõigi liitlaste ühisel kaitsmisel ja rahvusvahelistel kriisireguleerimisoperatsioonidel ning arendab veteranipoliitikat, et väärtustada Eesti eest võidelnute panust	Riigikaitse	K1	Täiendavat kulu ei kaasne.							
Eesti sõjaline riigikaitse rajaneb suure professionaalsusega elukutselistel tegevväelastel, ajateenistuse põhjal moodustatavatel reservüksustel ja vabatahtlikul riigikaitseorganisatsioonil	Riigikaitse	K1	Täiendavat kulu ei kaasne.							
1. Elukutseliste kaitseväelaste palgatase ja töötingimused tagavad kaitseväelase ameti kõrge prestiiži ja tegevväelaste ametikohtade täieliku mehitatuse.	Riigikaitse	K	2013 a lõpu seisuga oli 3151 kaitseväelast. Kaitseväelaste palgakasv 10% 2014 a RM palgaanalüüsi mediaanpalga alusel on 5,9 mln			-5,90	-5,90	-5,90	-5,90	
2. Ajateenistuse pikkus ja ülesehitus tagab tõhusa ja sisuka väljaõppe ning võimaldab ajateenistuse lõppedes reservi arvata kõrge moraaliga ja hästi kokku hariatunud üksused.	Riigikaitse	K1	Täiendavat kulu ei kaasne.							
3. Kõik ajateenistuse läbinud ja reservi arvatud kaitsekohustuslased on määratud sõjaaja ametikohtadele.	Riigikaitse	K1	Kulu ei kaasne							
4. Testime reservüksuste valmisolekut ja formeerimisvõimekust regulaarsetel õppekogunemistel.	Riigikaitse	K1	Täiendavat kulu ei kaasne.							
5. Tasustame reservõppekogunemistel osalemist valitsuse ja tööandjate koostöös ning määras, mis motiveerib kaitsekohustuslasi õppekogunemistel osalema ja võtab arvesse sõjaaja ametikoha vastutust.	Riigikaitse	K	Eeldusel, et reservväelase toetus sõltub tema eelmise aasta sotsiaalmaksuga maksustatud tulust, kuid ei ole väiksem kui 2014.a lõpul kehtiv toetuse määr vastavas auastme põhigrupis.			-0,26	-0,26	-0,26	-0,26	
6. Kaitseväe rahastamine tagab Kaitseväe suutlikkuse valmistada ette Kaitseväe ülesandeks olevaid sõjalisi võimeid, kaasata uusi Kaitseväe liitujaid ja täita teisi talle seadusega pandud ülesandeid	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.							
7. Kõigi valitsusasutuste riigikaitse roll ja ülesanded on selgelt kindlaks määratud ning nende täitmist korraldavad ja koordineerivad Riigikantselei ja Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjon.	Riigikaitse	K1	Täiendavat kulu ei kaasne.							

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
8. Kõik riigikaitsete ülesannetega seotud tippametnikud saavad ühtse koolituse abil piisavad teadmised laiapindse riigikaitse olemusest ja juhtimisest.	Riigikaitse	K1	Kõrgemaid Riigikaitsekursusi korraldatakse juba täna. Täiendavat kulu ei kaasne.							
1. Kaitseväge arendab esmajoones neid sõjalisi võimeid, mis on vastavalt ohuhinnangutele vajalikud Eesti riigi esmaseks iseseisvaks kaitseks.	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.			0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Kaitsehanked tagavad kõige kõrgemas valmisolekus ja siirmisvõimeliste üksuste täieliku varustatuse.	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.			0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Kõik loodavad sõjalised võimed suudavad kiirreageerida ja tegutseda koos liitlaste üksustega.	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.			0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Kaitseväge võimearendused lähtuvad vastutustundliku ressursiplaneerimise põhimõttest: kõigi sõjaliste võimearendusprojektide puhul võetakse arvesse ressursivajadusi kogu relvasüsteemi elutsükli jooksul.	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.			0,00	0,00	0,00	0,00	
5. Sõjaliste võimete arendamisel teeb riik tihedat koostööd Eesti kaitsetööstusega ja soodustab rahvusvaheliste kaitsetööstusettevõtete investeringuid Eestisse.	Riigikaitse	K1	Täiendavat kulu ei kaasne.							
7. Riigikaitsete taristu arendamisel seame eesmärgiks Eesti kaitseväge ja Kaitseväe töö- ja väljaõppetingimuste parandamise ning tingimuste loomise NATO uue heidutushoiaku käigus Eestisse lähetatud üksuste ühisharjutusteks ja väljaõppeks koos Eesti kaitseväega.	Riigikaitse	K	Sisaldab tuvastatud taristuvajadust, sh taristuvajadust kahe kompanii alalise kohaloleku jaoks, NATO staabeelemendi NFIU (NATO Force Integration Unit) jaoks, mehhaniseeritud pataljoni varustuse eelpaigutuse jaoks, väljaõppevõimaluste parandamise jaoks Keskpolügoonil, soomustehnikale väljaõppevõimaluste loomiseks Keskpolügoonil.			-10,16	-10,16	-10,16	-10,16	
3. Eestis roteeruvad liitlaste üksused peavad eelkõige korvama Eesti võimelünki ja aitama ühise väljaõppe toel tõsta Eesti kaitseväge valmisoleku ja väljaõppe taset.	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.			0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Liitlasvägede kiire siirmisvõime tagamiseks ja heidutushoiaku tugevdamiseks eelpositsioneerime Eestisse liitlaste sõjalist varustust.	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.			0,00	0,00	0,00	0,00	
Eesti osaleb aktiivselt kõigi liitlaste ühisel kaitsmisel ja rahvusvahelistel kriisireguleerimisoperatsioonidel.	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.			0,00	0,00	0,00	0,00	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna-poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2016	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2017	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2018	Mõju VS eelarve-positiooni-le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
1. Eesti kaitseväge arendab siirmisvõimelisi üksusi, mis on valmis ja võimelised osalema koos liitlastega Washingtoni leppe artikli 5 alusel teiste NATO liikmesriikide sõjalisel kaitsmisel.	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.			0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Eesti osaleb NATO (VJTF, Very High Readiness Joint Task Force) ja teiste rahvusvaheliste kiirreageerimisüksuste (JEF, Joint Expeditionary Force) arendamisel ning seisab selle eest, et loodavad kiirreageerimisüksused oleksid vajaduse korral tegelikult kasutatavad.	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.			0,00	0,00	0,00	0,00	
3. Eesti kaitseväge üksused osalevad Riigikogu mandaadi alusel NATO, EL-i ja ÜRO juhitavatel rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel.	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.			0,00	0,00	0,00	0,00	
4. Eesti arendab tihedat kaitsekoostööd Põhja- ja Baltimaadega ning toetab Soome ja Rootsi tihedamat lõimumist NATO kaitselahendiga.	Riigikaitse	K1	Täiendavat kulu ei kaasne							
5. Eesti osaleb Euroopa Liidu Põhjala lahingugrupis ja toetab lahingugruppide muutmist reaalselt kasutatavaks Euroopa Liidu kiirreageerimisvõimeks.	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.			0,00	0,00	0,00	0,00	
6. Eesti riik peab meeles, tunnustab ja väärtustab sõjalistel operatsioonidel osalenud ning seal vigastada saanud või hukkunud kaitseväelaste panust Eesti rahvuslike huvide teenimisel. Riik arendab veteranipoliitikat, et väärtustada Eesti eest võidelnute panust, aidata vigastatud kaitseväelasi ja teisi veterane tavaellu naasmisel ning pakkuda tuge veteranide ja hukkunud kaitseväelaste lähedastele.	Riigikaitse	K2	Rahastatakse 2% seest.			0,00	0,00	0,00	0,00	
7. Loomise kaitseliitlastele võimaluse osaleda tsiviil-militaar koostööüksuste tegevuses.	Riigikaitse	K1	Täiendavat kulu ei kaasne							
3. Ajame aktiivset majandus- ja äridiplomaatiat, toetame Eesti ettevõtjaid välisurgude otsimisel, tundma õppimisel ning koostööpartnerite leidmisel.	Välispoliitika	K	Ühe majandusdiplomaadi kulu aastas 80000* eeldusega 10 saatkkonda	MKM ja V&M koostöös seda juba arendatakse. Majandusnõuniku ametikoha loomine saatkkondadesse võib tähendada lisakulu.		-0,80	-0,80	-0,80	-0,80	

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna valimisprogramm

Valmislubaduse täpne sõnastus	Erakonna- poolne lubaduse liigitus	Lubaduse iseloom (K - konkreetne tegevus; K1 - kulu ei kaasne; K2 - juba rahastatud või töösolev, D - dubleeriv, Ü - üldine seisukoht)	Analüüsi alused, mille alusel on hinnatud mõju	Kas analoogset asja juba viiakse ellu ja ettepanek sisuliselt dubleerib seda (kui jah, siis mida)	Lubaduse teostatavus (kas on kooskõlas kehtiva seadusandlusega)	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2016	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2017	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2018	Mõju VS eelarve- positsiooni- le 2019	Laiem majanduslik mõju (hindadele, tööhõivele)
5. Valmistame nii korralduslikult kui ka sisuliselt hästi ette Eesti eesistumise Euroopa Liidus 2018. aastal. Eesistumise prioriteetidena näeme Euroopa Liidu ühtse turu ja digitaalse turu arendamist, energialiidu loomist ning ühtse välispoliitika ja idapartnerluspoliitika tugevdamist.	Välispoliitika	K2	EL eesistumise kulud 66 mln on planeeritud RES 2015-2018. Riigikantselei on EL eesistumise ettevalmistamisega alustanud	Senise poliitika jätkamine.		0,00	0,00	0,00	0,00	
Eesti välispoliitika keskne eesmärk on Eesti julgeoleku tagamine. Selleks on oluline, et kõik riigid kohustuvad järgima rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtteid, Eesti suhted liitlastega põhinevad jagatud väärtustel ja vastastikkusel usaldusel ning Eesti pehme mõju maailmas kasvab.	Välispoliitika	K2		Senise poliitika jätkamine.		0,00	0,00	0,00	0,00	
1. Tagame, et Eesti on usaldusväärne ja organisatsiooni arengusse panustav partner NATO, mille tuumikülesandeks jääb kõigi liikmete sõjaline <u>kaitsmine välisohutude vastu</u> .	Välispoliitika	K2		Senise poliitika jätkamine.		0,00	0,00	0,00	0,00	
1. Arendame süsteemselt poliitilisi, majanduslikke ja kultuurilisi suhteid kõigi Euroopa riikidega, et tagada Eesti seisukohtade mõistmine ja arvestamine meile eluliselt olulistest küsimustes.	Välispoliitika	K2		Senise poliitika jätkamine.		0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Suurendame Eesti panust demokraatia ja inimõiguste arendamiseks kahe- ja mitmepoolsete arengukoostööprojektide kaudu.	Välispoliitika	K2		Arengukoostöö ja humanitaarabi andmisega Välisministeerium juba tegeleb		0,00	0,00	0,00	0,00	
1. Koostöös Eesti seltsidega toetame eestikeelse hariduse andmist võõrsil elavate perede lastele.	Välispoliitika	K2		Tegevusi rahastakse Rahvuskaaslaste programmist		0,00	0,00	0,00	0,00	
2. Aitame kaasa hõimurahvaste kultuuriürituste ja koostööprojektide toimimisele.	Välispoliitika	K2		Tegevused kattuvad osati Hõimurahvaste programmis tehtavate tegevusega.		0,00	0,00	0,00	0,00	